

Konsekvensutredning av en deling av Viken idrettskrets

Utarbeidet på oppdrag for Viken idrettskrets

Om Oslo Economics

Oslo Economics utreder økonomiske problemstillinger og gir råd til bedrifter, myndigheter og organisasjoner. Våre analyser kan være et beslutningsgrunnlag for myndighetene, et informasjonsgrunnlag i rettslige prosesser, eller et grunnlag for interesseorganisasjoner som ønsker å påvirke sine rammebetingelser. Vi forstår problemstillingene som oppstår i skjæringspunktet mellom marked og politikk.

Oslo Economics er et samfunnsøkonomisk rådgivningsmiljø med erfarne konsulenter med bakgrunn fra offentlig forvaltning og ulike forsknings- og analysemiljøer. Vi tilbyr innsikt og analyse basert på bransjeerfaring, sterk fagkompetanse og et omfattende nettverk av samarbeidspartnere.

Beslutningsgrunnlag i idretten

Oslo Economics bistår en rekke ulike virksomheter og organisasjoner innen idrettsfeltet med analyser og beslutningsgrunnlag, herunder Kulturdepartementet, ulike idretts- og særforbund og lokale lag og foreninger. Vi har bred kartleggings- og analysekompetanse, og tilbyr alt fra enkle dataanalyser til mer avansert økonometrisk metode, spørreundersøkelser og dybdeintervjuer.

Vi kjenner den norske idrettsmodellen godt og samarbeider med academia om forskning og utredning på feltet. Vi har gjennomført analyser av deltakelse i paraidretten og økonomiske barrierer i idretten, evalueringer av spillemiddeltilskudd og vi har bidratt i utforming av søknad om OL til Oslo 2022 og behovsplan for idrett og friluftsliv for Oslo kommune.

Konsekvensutredning av en deling av Viken idrettskrets/OE-rapport 2022-111

© Oslo Economics, 14. desember 2022

Kontaktperson:

Marit Svensgaard / Partner

msv@osloeconomics.no, Tel. 982 63 985

Innhold

Sammendrag og konklusjoner	4
1. Utredningens bakgrunn, formål og innretning	6
1.1 Bakgrunn og formål	6
1.2 Metode og gjennomføring	6
1.3 Rapportstruktur	9
2. Om Viken Idrettskrets	10
2.1 Kretsens oppgaver og formål	11
3. Modeller og vurderingskriterier	12
3.1 Modell 0: dagens organisering	12
3.2 Modell 1: tre idrettskretser	12
3.3 Modell 2: felles administrasjon for tre kretser	13
3.4 Vurderingskriterier	14
4. Vurdering av konsekvenser ved overgang til tre kretser	16
4.1 Tilgang på riktig kompetanse	16
4.2 Tilgang på finansiering	17
4.3 Effektiv ressursutnyttelse	18
4.4 Samhandling med idrettsråd og idrettslag	19
4.5 Samhandling med særkretser og særforbund	22
4.6 Samhandling med NIF	23
4.7 Samhandling med fylkeskommunene	23
4.8 Samhandling med andre interessenter	24
4.9 Påvirkning og gjennomslag for kretsting og styre	25
4.10 Påvirkning og gjennomslag for råd og lag	25
4.11 Fleksibilitet for endringer	27
4.12 Fravær av omstillingsbehov	27
5. Samlet vurdering og anbefaling	29
5.1 Kriterienes viktighet	29
5.2 Samlet vurdering av konsekvenser ved overgang til modell 1	30
5.3 Vurdering av modell 2	33
6. Referanser	35

Sammendrag og konklusjoner

Oslo Economics har på oppdrag fra Viken idrettskrets utredet konsekvensene som følger av en eventuell overgang fra dagens organisering med én felles idrettskrets som dekker Viken fylkeskommune, til en organisering med tre separate idrettskretser for henholdsvis Østfold, Buskerud og Akershus. Bakteppet for utredningen er den vedtatte delingen av Viken fylkeskommune.

Utredningen er gjennomført i perioden oktober til desember 2022. Informasjonsinnhenting har bestått av workshops, spørreundersøkelser og intervjuer, samt diskusjoner med prosjektgruppen i Viken idrettskrets. I innledningsfasen arbeidet vi sammen med prosjektgruppen i Viken idrettskrets for å definere kriterier for hva som skal til for at Viken idrettskrets skal kunne utføre sine oppgaver på en god måte. Kriteriene er basert på Oslo Economics' rammeverk for organisasjonsutredninger, men ble tilpasset denne utredningen for å sikre relevans. Arbeidet resulterte i en liste på tolv vurderingskriterier:

- Tilgang på riktig kompetanse
- Tilgang på finansiering
- Effekt ressursutnyttelse
- Samhandling med idrettslag og idrettsråd
- Samhandling med særkretser/særforbund
- Samhandling med Norges idrettsforbund (NIF)
- Samhandling med fylkeskommunene
- Samhandling med andre interessenter
- Påvirkning og gjennomslagskraft for idrettskretsting/styre
- Påvirkning og gjennomslagskraft for idrettsråd og idrettslag
- Fleksibilitet for endringer
- Fravær av omstillingsbehov

Det ble gjennomført i alt tre workshops; én med ansatte i Viken idrettskrets, én med styret i Viken idrettskrets, samt én med utvalgte representanter for idrettslag, idrettsråd og særforbund/krets. På workshopene ble fordeler og ulemper ved en deling av idrettskretsen drøftet for hvert av de tolv vurderingskriteriene. Basert på innsikt fra workshopene ble det utarbeidet en kort spørreundersøkelse som ble sendt til idrettsråd, idrettslag og særforbund/krets. Undersøkelsen inneholdt spørsmål om respondentenes kjennskap til idrettskretsens arbeid, deres vurdering av hva som er idrettskretsens viktigste oppgaver, samt deres vurdering av konsekvensene en oppdeling av idrettskretsen vil ha for oppgaveløsningen. Undersøkelsen mottok i alt 358 svar, med en svarprosent på 51 prosent for idrettsråd, 20 prosent for idrettslag og 34 prosent for særforbund/krets. Spørreundersøkelsene ble fulgt opp med seks intervjuer av idrettslag/-råd. Formålet med intervjuene var å få ytterligere innsikt i hva som kan ligge bak ulike syn på Vikens idrettskrets organisering. Intervjuene ble valgt basert på en liste tilsendt av Viken idrettskrets. Fra listen valgte vi to idrettslag/-råd i hver av de tidligere fylkene, samt respondenter som både har uttrykt seg positivt og negativt til dagens måte å organisere Viken idrettskrets.

Informantene vi har vært i kontakt med, enten via workshops, spørreundersøkelser eller intervjuer har ulike perspektiver og utgangspunkt, og også ulike syn på en organisasjonsendring. Vi opplever

at informantene er splittet i synet på om en deling av Viken idrettskrets vil være positivt eller negativt. Imidlertid synes det å være en overvekt av dem som ønsker å beholde idrettskretsen slik den er i dag, enten fordi de mener en samlet krets gir de beste resultatene, eller fordi de er indifferente, og da mener den fornuftige tilnærmingen er å ikke gjøre endringer. I hovedsak er det enighet om at en samlet Viken idrettskrets gir de beste forutsetningene for tilgang på kompetanse og effektiv drift, og at en eventuell deling av idrettskretsen i liten eller ingen grad påvirker fleksibilitet, samhandlingen med særkretser eller samhandling med NIF.

Selv om majoriteten av informantene mener at dagens organisering av Viken idrettskrets har flere fordeler enn ulemper, er det også mange som mener en oppdeling av kretsen vil være bedre. Disse legger særlig vekt på viktigheten av at kretsen har lokalkunnskap når de skal bistå idrettslag og idrettsråd, samt at en mindre krets gir større mulighet for påvirkning og deltakelse fra idrettsråd og -lag. I tillegg opplever de at kretsen er mer distansert enn tidligere, og mener at muligheten for et tett samarbeid, og dermed kvaliteten på tjenestene, blir redusert som følge av dette.

Totalt sett er vår vurdering at fordelene ved dagens organisering sammenlignet med en oppdeling er større enn ulempene, og vi anbefaler en videreføring av Viken idrettskrets. Til grunn for vår anbefaling ligger innspillene fra idretten underveis i prosessen, samt vår erfaring fra andre organisasjoner og organiseringsprosesser. Vi er tydelige på at vi mener at det finnes stordriftsfordeler ved å ha én idrettskrets. Vi mener også at en samlet Viken idrettskrets vil ha bedre muligheter til å tiltrekke seg og utnytte kompetanse på en effektiv måte. Dette vil etter vår vurdering gi idrettslag og idrettsråd raskere og bedre hjelp innenfor de områder som er viktige for dem, herunder anleggsutvikling og spørsmål knyttet til jus og økonomi. En stor krets gir også mulighet til å få mer gjennomslag på nasjonale arenaer. Dette er vektige argumenter for å bevare Viken idrettskrets slik den er i dag.

Våre vurderinger synes i noen grad å gå mer i favør av en videreføring av dagens organisering enn idrettens egen vurdering. Vi opplever at en del av argumentene som fremføres for en deling av idrettskretsen er mer basert på antagelser om at lokalkunnskap og lokal forankring på sikt vil forsvinne i en stor idrettskrets som Viken, og mindre basert på konkrete grunner til at kretsene vil arbeide på en annen og bedre måte etter en oppdeling.

Det er likevel viktig å fremheve at det knytter seg usikkerhet til vurderingen av enkelte kriterier. Dette gjelder særlig for finansiering og samhandling med fylkeskommunene. Dersom NIF skulle utarbeide en ny modell for tilskudd til idrettskretser, der store idrettskretser kommer dårligere ut, kan dette være et tungt argument for å gå over til en modell med tre idrettskretser. Dersom Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommune ikke ser seg tjent med å gi tilskudd til en idrettskrets som ikke er begrenset til sitt fylke, vil det også kunne være et tungtveiende argument for endring. Imidlertid mener vi en videreføring av dagens organisering være det riktige valget basert på nåværende kunnskap. Dersom det senere fremkommer ny informasjon om NIFs og fylkeskommunenes finansiering av idrettskretsen, og denne viser at det er klart fordelaktig med tre separate kretser, kan et vedtak om deling fattes på et senere tidspunkt.

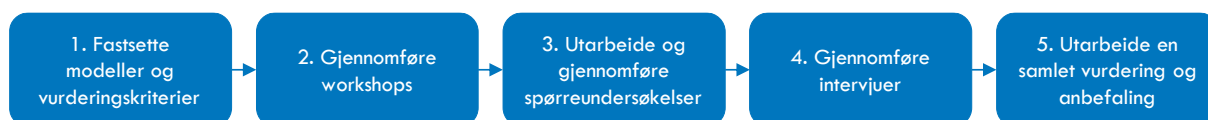
1. Utredningens bakgrunn, formål og innretning

Oslo Economics har på oppdrag fra Viken idrettskrets gjennomført en utredning av konsekvensene av å endre organiseringen av Viken idrettskrets tilbake til slik den var før 2020. Det betyr en endring fra én idrettskrets som dekker de tre fylkene, til tre separate idrettskretser for henholdsvis Østfold, Buskerud og Akershus. Utredningen er basert på workshops, spørreundersøkelser og intervjuer. Ved hjelp av eksplisitte vurderingskriterier har vi redegjort for hvordan en eventuell deling vil påvirke idrettskretsens arbeid.

1.1 Bakgrunn og formål

Styret i Viken idrettskrets har igangsatt et prosjekt som skal utrede konsekvensene av en eventuell deling av Viken idrettskrets. Prosjektet er foranlediget av at Viken fylkeskommune har søkt om å bli oppløst, med mål om virkning fra januar 2024. Idrettsstyret i Norges idrettsforbund (NIF) har besluttet at Figur 1-1. En nærmere beskrivelse av hver fase gis under figuren.

Figur 1-1: Arbeidets fem faser

Illustrasjon: Oslo Economics

1.2.1 Fastsette modeller og vurderingskriterier

I samråd med prosjektgruppen i Viken idrettskrets ble det besluttet at utredningen primært skulle vurdere konsekvensene av en endring fra dagens organisering av Viken idrettskrets til en organisering slik den var før 2020. Det tilsier en endring fra én idrettskrets og én administrasjon som dekker de tre fylkene, til tre separate idrettskretser og administrasjoner for henholdsvis Østfold, Buskerud og Akershus. Dagens organisering omtales i rapporten som modell 0, mens en organisering med tre idrettskretser omtales som modell 1.

I innledende møter med prosjektgruppen ble også en hybrid av de to organisasjonsmodellene diskutert. Denne modellen har tre idrettskretser, og én felles administrasjon. Modellen, kalt modell 2, er også

idrettskretsene ikke trenger å ha samme grenser som fylkene, og at eventuelle nye idrettskretser må vedtas av Idrettstinget. Idrettsstyret har bedt om at slike eventuelle forslag underbygges av en konsekvensutredning. Generalsekretæren i NIF har utarbeidet føringer for slike konsekvensutredninger, og en av disse føringene er at utredningen skal utføres av en uavhengig part.

Viken idrettskrets har engasjert Oslo Economics til å gjennomføre en konsekvensutredning av å dele Viken idrettskrets. Formålet med utredningen er å få et best mulig beslutningsgrunnlag for de demokratiske prosessene i idretten, slik at det kan fattes en opplyst beslutning om enten å videreføre dagens idrettskrets eller å dele opp kretsen.

1.2 Metode og gjennomføring

Et viktig premiss for arbeidet har vært en bred involvering av ansatte og styret i Viken idrettskrets, samt idrettsråd, idrettslag og særforbund/-kretser. Med dette som bakteppe har arbeidet med konsekvensutredningen blitt gjennomført i fem faser, illustrert i

inkludert i analysen. Kapittel 3 inneholder en nærmere beskrivelse av modellene.

Vurderingskriterier

For å vurdere konsekvenser av en overgang fra dagens organisering av Viken idrettskrets har vi sammen med prosjektgruppen i idrettskretsen arbeidet med å definere vurderingskriterier. Disse kriteriene viser hva som skal til for at Viken idrettskrets skal kunne utføre sine oppgaver på en god måte. Arbeidet har kulminert i en liste på tolv punkter:

1. Tilgang på riktig kompetanse
2. Tilgang på finansiering
3. Effektiv ressursutnyttelse
4. Samhandling med idrettslag og idrettsråd
5. Samhandling med særkretser/særforbund
6. Samhandling med NIF

7. Samhandling med fylkeskommunene
8. Samhandling med andre interessenter
9. Påvirkning og gjennomslagskraft for idrettskretsting/styre
10. Påvirkning og gjennomslagskraft for råd og lag
11. Flexibilitet for endringer
12. Fravær av omstillingsbehov

Kapittel 3 inneholder en nærmere beskrivelse av vurderingskriteriene.

1.2.2 Gjennomføre workshops

Det har blitt gjennomført i alt tre workshops, én med ansatte i Viken idrettskrets, én med styret i Viken idrettskrets og én med utvalgte representanter for idrettslag, idrettsråd og særforbund/krets. Prosjektgruppen i Viken idrettskrets har kalt inn til workshopene, og besluttet hvem som skal stille.¹

I workshopene arbeidet vi oss systematisk gjennom hvert av de tolv vurderingskriteriene. Vi presenterte vurderingskriterienes innhold og lyttet så til deltakernes vurderinger av hvilke konsekvenser det vil få for det aktuelle kriterium å gå fra dagens modell (modell 0) til en organisering med tre idrettskretser og tre administrasjoner (modell 1). Deltakerne ble utfordret til å si noe om:

- Er konsekvensen av organisasjonsendringen fra modell 0 til modell 1 positiv eller negativ? Eller blir det ingen endring?
- Er konsekvensen stor eller liten?
- Hvis det blir endring, hva er i så fall årsaken til det?
- Er konsekvensene for idrettskretsens måloppnåelse på dette vurderingskriteriet av stor eller liten betydning samlet sett?

Til slutt i workshopene ble det diskutert om vurderingen av konsekvensene ville sett annerledes ut hvis modell 1 har én felles administrasjon (modell 2).

Det ble satt av tre timer til hver workshop, og deltakerne fikk på forhånd tilsendt en beskrivelse av vurderingskriteriene og en redegjørelse for workshopens agenda.

1.2.3 Utarbeide og gjennomføre spørreundersøkelser

Med innsikt fra workshopene ble det utformet tre spørreundersøkelser, én til idrettslag, én til idrettsråd og én til særforbund/særkretser.²

For å øke sannsynligheten for mange svar ble det i samråd med prosjektgruppen i Viken idrettskrets det besluttet å utarbeide relativt korte spørre-

undersøkelser. Det ble derfor ikke stilt spørsmål om samtlige vurderingskriterier. I stedet ble det stilt spørsmål om respondentenes kjennskap til idrettskretsens arbeid, deres vurdering av hva som er idrettskretsens viktigste oppgaver, samt deres vurdering av konsekvensene en oppdeling av idrettskretsen vil ha for oppgaveløsningen.

Undersøkelsene ble distribuert av Viken idrettskrets 15. november, med svarfrist fredag 25. november. Uken etter ble det sendt ut påminnelser om undersøkelsen, med informasjon om en utvidet svarfrist til utgangen av søndag 27. november.

Det er noen generelle utfordringer ved bruk av spørreundersøkelser. Spørreundersøkelser baseres som regel på svar fra et utvalg av populasjonen. Dette innebærer at det kan være utfordringer knyttet til seleksjon som gjør at den innhentede informasjon ikke er representativ for hele populasjonen man ønsker å undersøke. For å undersøke dette har vi sammenlignet kjennetegn ved de som har besvart undersøkelsen (utvalget) med målgruppen for undersøkelsen (populasjonen). Som vi skal se i det videre er det relativt små forskjeller mellom utvalget og populasjonen når vi ser på de målbare kjennetegnene. Det kan likevel være andre forhold som bidrar til et skjevt utvalg som vi ikke er i stand til å måle; for eksempel at de som har bestemte oppfatninger om organiseringen av Viken idrettskrets er mer tilbøyelige til å svare. Svarene på spørreundersøkelsen må derfor tolkes med varsomhet.

Undersøkelse til idrettslag

Undersøkelsen ble sendt til 1 512 idrettslag, og vi mottok svar fra 299. Det gir en svarprosent på 20 prosent.

For å undersøke hvor representative de 299 klubbene er for hele populasjonen har vi sammenlignet geografi og klubbstørrelse for utvalget med populasjonen.

Når det gjelder klubbstørrelse er idrettslagene som har svart på undersøkelsen generelt større enn idrettslagene i populasjonen samlet. Gjennomsnittlig antall medlemmer for lagene som har svart på undersøkelsen er på 390 mens det er 261 for den samlede populasjonen. Når det gjelder geografi er det som vist i Tabell 1-1 en viss overrepresentasjon av klubber fra tidligere Akershus og Østfold idrettskrets.

¹ Styreleder i Viken idrettskrets hadde ikke anledning til å stille på workshopen, men ble fulgt opp i et separat intervju der de samme tolv vurderingskriterier ble diskutert.

² Spørsmålene i undersøkelsene er gjengitt i Vedlegg A.

Tabell 1-1: Fordeling av svar – idrettslag

	Utvalg		Populasjon	
Akershus	147	49 %	703	46 %
Buskerud	65	22 %	400	26 %
Østfold	87	29 %	409	27 %
I alt	299	100 %	1512	100 %

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettslag, Oslo Economics

Undersøkelse til idrettsråd

Undersøkelsen ble sendt til lederne i de 51 idrettsrådene i Viken, og vi mottok svar fra 26. Det gir en svarprosent på 51 prosent.

For å undersøke hvor representative de 26 idrettsrådene er for hele populasjonen har vi sammenlignet geografi og kommunestørrelse for utvalget med populasjonen.

Når det gjelder kommunestørrelse er kommunene til idrettsrådene som har besvart undersøkelsen noe større i gjennomsnitt enn kommunene i populasjonen totalt sett. Forskjellen er 33 638 mot 24 887 innbyggere. Når det gjelder geografi er det for idrettsråd som for idrettslag en viss overrepresentasjon av svar fra idrettsråd i tidligere Akershus fylkeskommune, mens det er en underrepresentasjon av svar fra tidligere Buskerud fylkeskommune.

Tabell 1-2: Fordeling av svar - idrettsråd

	Utvalg		Populasjon	
Akershus	13	50 %	20	39 %
Buskerud	7	27 %	19	37 %
Østfold	6	23 %	12	24 %
I alt	26	100 %	51	100 %

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, Oslo Economics

Undersøkelsen til særforbund/særkretser

Undersøkelsen ble sendt til representanter for 96 særforbund/-kretser, og vi mottok svar fra 33. Det gir en svarprosent på 34 prosent.

Innenfor NIF er det i utgangspunktet kun 55 særforbund. At undersøkelsen har gått til 96 adresser skyldes måten særforbundene er organisert. Enkelte har bare et nasjonalt forbund, andre har egne særkretser i både tidligere Akershus, Buskerud og Vestfold, mens andre igjen har regioner som i noen tilfeller overlapper med nåværende Viken

fylkeskommune, og i andre tilfeller ikke. Vi har derfor ikke samme mulighet til å sjekke representativitet gjennom geografi og størrelse som for idrettslag og idrettsråd.

1.2.4 Gjennomføre intervjuer

I spørreundersøkelsen fikk respondentene mulighet til å avgi et fritekstsvar for å begrunne responsen. Dette har gitt oss noe innsikt i hva som er årsaken til at respondenter enten svarer at de ønsker å bevare Viken, splitte opp Viken eller at organiseringen ikke spiller noen rolle for dem. For å få ytterligere innsikt i hva som kan ligge bak ulike syn på Vikens idrettskrets organisering har vi gjennomført seks supplerende intervjuer med idrettslag/-råd. Utvalget er basert på en liste tilsendt av Viken idrettskrets, og inneholder to idrettslag/-råd i hver av de tidligere fylkene, samt respondenter som både har uttrykt seg positivt og negativt til dagens måte å organisere Viken idrettskrets.

Det ble ikke utformet egne intervjuguider til intervjuene, men informantene ble orientert om at spørsmålene ville kretse rundt de samme temaene som i spørreundersøkelsen; deres kjennskap til idrettskretsens arbeid, deres vurdering av hva som er idrettskretsens viktigste oppgaver, samt deres vurdering av konsekvensene en oppdeling av idrettskretsen vil ha for oppgaveløsningen.

Intervjuene ble gjennomført i uke 48 og 49.

1.2.5 Utarbeide en samlet vurdering og anbefaling

Innsikten fra workshopene, spørreundersøkelsene og intervjuene, samt vår erfaring fra tidligere organisasjonsutredninger, har vi til slutt brukt som grunnlag for vår anbefaling av organiseringen av Viken idrettskrets.

For å tydeliggjøre hva som ligger bak vår anbefaling har vi anvendt en «matematisk modell». Vi har tatt utgangspunkt i en skala fra -3 til +3, der det gis «poeng» for hvert vurderingskriterium. +3 betyr at det er betydelige positive konsekvenser ved en overgang fra modell 0 til modell 1, 0 betyr ingen konsekvenser, mens -3 indikerer betydelige negative konsekvenser. I tillegg gis hvert vurderingskriterium en vekt, representert ved viktigheten av hensynene ved en eventuell omorganisering av idrettskretsen. Kombinasjonen av disse to scoresettingene gjør at det kan beregnes en total «poengsum», som representerer den samlede konsekvensen av en overgang fra dagens modell til modell 1. Rammeverket er illustrert i Figur 1-2.

Figur 1-2: Rammeverk til vurdering av konsekvenser

Vurderingskriterium	Kriteriets betydning	Konsekvens ved overgang fra modell 0 til modell 1
1: Tilgang på riktig kompetanse	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3
2: Tilgang på finansiering	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3
3: Effektiv ressursutnyttelse	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3
4: Samhandling med idrettslag og idrettsråd	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3
5: Samhandling med særkretser/særforbund	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3
6: Samhandling med NIF	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3
7: Samhandling med fylkeskommune	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3
8: Samhandling med andre interessenter	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3
9: Påvirkning og gjennomslag for kretsting/styre	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3
10: Påvirkning og gjennomslag for råd og lag	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3
11: Fleksibilitet for endringer	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3
12: Fravær av omstillingsbehov	1-3	-3 -2 -1 0 +1 +2 +3

Kilde: Oslo Economics

1.3 Rapportstruktur

Resten av rapporten er strukturert som følger:

- I kapittel 2 beskriver vi hvordan Viken idrettskrets er organisert.
- I kapittel 3 presenterer vi de alternative modellene for organiseringen av Viken idrettskrets, samt hvilke vurderingskriterier vi har lagt til grunn for konsekvensutredningen.

- I kapittel 4 utreder vi konsekvensene av en organisasjonsendring for hvert vurderingskriterium.
- I kapittel 5 gir vi en samlet vurdering av konsekvensene av en organisasjonsendring, og presenterer vår anbefaling.

Innholdet og fullstendige resultater fra spørreundersøkelsen sendt til idrettslag, idrettsråd og særforbund, finnes i henholdsvis Vedlegg A og Vedlegg B.

2. Om Viken Idrettskrets

Viken idrettskrets er et organisasjonsledd i Norges Idrettsforbund, som dekker det geografiske området til Viken fylkeskommune, tidligere Østfold, Akershus og Buskerud. Viken idrettskrets er Norges største idrettskrets målt i antall medlemmer, og har en administrasjon bestående av 17 ansatte, lokalisert på Strømmen, i Fredrikstad og i Drammen.

En idrettskrets er et felles organ for idretten innenfor en avgrenset region (NIF, 2022). Viken idrettskrets er det felles organet for idretten i Viken fylkeskommune.

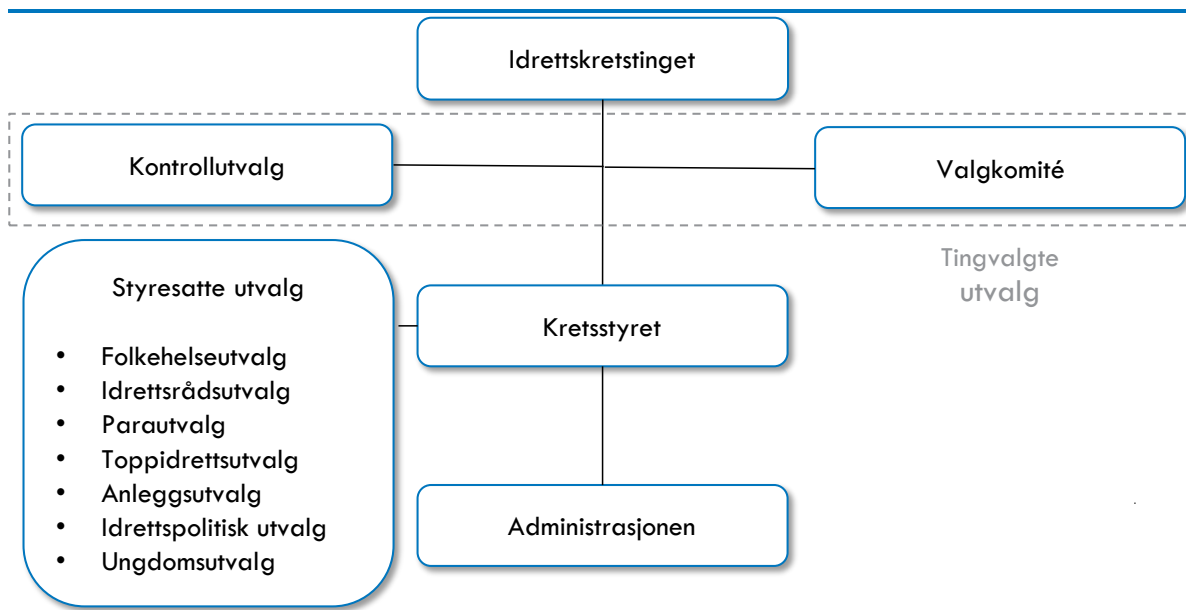
Viken idrettskrets favner over 1 500 idrettslag, 51 idrettsråd og 55 særiddretter (NIF, 2022). Idrettsråd er en samling av alle idrettslag som er medlemmer av NIF innenfor en kommune, såfremt det er mer enn tre idrettslag i kommunen. Idrettsrådene skal arbeide for best mulige forhold for idretten i kommunen, og være en arena for samarbeid mellom lagene, mellom lagene og de kommunale myndighetene, og mellom lagene og idrettskretsen (NIF, 2022). Særiddrett er betegnelsen for en enkelt idrett, for eksempel golf. Et idrettslag som kun tilbyr én særiddrett er betegnet som et særiddrettslag (NIF, 2021). Totalt utgjør medlemmene av Viken idrettskrets 22 prosent av den totale medlemsmassen i NIF (NIF, 2022).

Figur 2-1 illustrerer hvordan Viken idrettskrets er organisert. Idrettskretstinget er kretsens høyeste myndighet, og avholdes i kort tid før eller etter Idrettstinget (NIF, 2021). Idrettstinget er den høyeste myndigheten for Norges Idrettsforbund som helhet (NIF, 2022). På idrettskretstinget behandles blant annet langtidsplan og -budsjett for idrettskretsen, samt retningslinjer for fordeling av midlene som står til disposisjon for kretsen. Det er idrettskretsens styre som kaller inn til idrettskretstinget, der representanter for idrettsråd, hele idrettskretsstyret og øvrige representanter med og uten stemmerett kan stille (NIF, 2022).

Idrettskretsens styre er kretsens høyeste myndighet mellom idrettskretstingene, og fungerer som leder av idrettskretsen. I styret sitter representanter for idretten i Viken, stemt inn i styret på idrettskretstinget (NIF, 2022).

De øvrige delene av organisasjonen arbeider med kretsens oppgaver og formål på det strategiske plan. De administrative utvalgene og komiteene; valgkomiteen, kontrollutvalget og arbeidsutvalget, er støttefunksjoner som arbeider for at organisasjonen skal fungere optimalt og i tråd med prosedyrer og regler. Idrettsutvalgene; folkehelseutvalget, anleggsutvalget, idrettsrådsutvalget, idrettspolitisk utvalg, parautvalget, ungdomsutvalget og toppidrettsutvalget, arbeider strategisk innenfor sitt avgrensede område med nasjonale og regionale aktører som NIF og fylkeskommunen.

Figur 2-1: Viken Idrettskrets organisasjon

Illustrasjon av Oslo Economics basert på Organisasjonskart Viken Idrettskrets

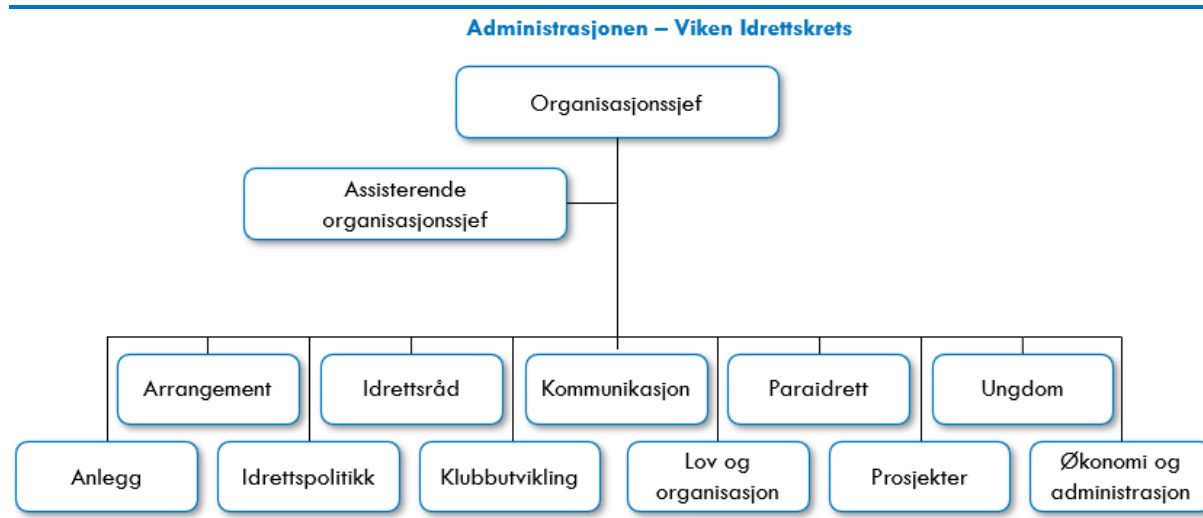
Administrasjonen er ansvarlig for den daglige driften av idrettskretsen, og utfører alle administrative funksjoner i idrettskretsen. I tillegg utfører administrasjonen pålegg og iverksetter de vedtakene som er truffet av idrettskretsstyret, i tråd med overordnet strategi og mål. Figur 2-2 illustrerer hvordan administrasjonen i Viken Idrettskrets er organisert per 2022.

Totalt består administrasjonen i Viken Idrettskrets av 17 ansatte, fordelt på tre ulike kontorer i henholdsvis Drammen, Strømmen og Fredrikstad.

Organisasjonssjefen, med bistand fra assisterende organisasjonssjef, har ansvaret for administrasjonen og den daglige driften av idrettskretsen. I tråd med administrasjonens arbeidsoppgaver omfatter dette å sørge for at de pålegg og vedtak som er truffet av idrettskretsstyret blir igangsatt (NIF, 2022).

Resten av administrasjonen er delt inn i grupper som arbeider med hvert sitt avgrensede område innenfor idretten i regionen. Per i dag er de fleste av de ansatte i administrasjonen involvert i to eller tre ulike grupper.

Figur 2-2: Administrasjonen i Viken Idrettskrets

Illustrasjon av Oslo Economics basert på Administrasjonskart i Viken Idrettskrets

2.1 Kretsens oppgaver og formål

Oppgavene til idrettskretsen er å fremme saker av felles interesse for idretten i Viken, samt arbeide for gode rammevilkår for et mangfoldig idrettstilbud (NIF, 2022). Nærmere bestemt skal Viken idrettskrets:

- Fremme samarbeid mellom særkretsene og de enkelte idrettslagene, samt mellom organisasjonsledd og alle øvrige fylkeskommunale instanser og aktører i fylket med ansvar for idrett og fysisk aktivitet
- Utvikle og legge frem strategier og planer for idrettskretstinget hvert andre år, og innfri målene i kretsens vedtatte strategidokument

- Ha hovedansvaret for:
 - Å bedre rammebetingelsene for idretten i Viken
 - Kompetanse i fleridrettslagene
 - Veilede regionens idrettslag i økonomiske, administrative og organisatoriske spørsmål
 - Holde kurs innen fellesidrettslige tema
 - Å opprette idrettsråd i regionen
 - Godkjenning av idrettskoler
 - Opprettelse og nedleggelse av idrettslag

Det overordnede strategiske arbeidet med disse oppgavene er bestemt av idrettskretsstyret og på idrettskretstinget. Det daglige arbeidet med å iverksette vedtak og tiltak for å de strategiske målene blir utført av administrasjonen i idrettskretsen.

3. Modeller og vurderingskriterier

Denne utredningen vurderer konsekvenser ved en overgang fra dagens Viken idrettskrets til tre separate idrettskretser i henholdsvis Østfold, Akershus og Buskerud. De to modellene som vurderes opp mot hverandre er dermed dagens organisering (modell 0) og en organisering i tre idrettskretser (modell 1). I tillegg vurderes en hybridmodell (modell 2) mer overordnet. Vurderingene skjer med utgangspunkt i vurderingskriterier som er ment å belyse ulike forutsetninger for at idrettskretsen skal kunne oppfylle sine mål.

3.1 Modell 0: dagens organisering

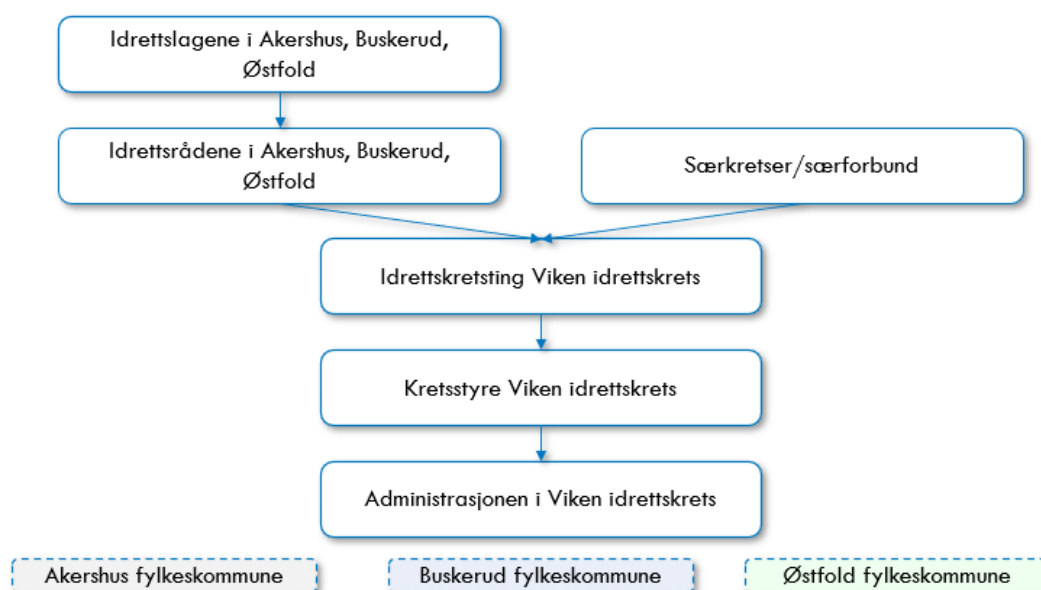
Modell 0 er dagens organisering, illustrert i Figur 3-1. I denne modellen er idrettslagene i dagens Viken fylke representert i lokale idrettsråd i de ulike

kommunene i regionen. Sammen med representanter fra særkretsene og/eller særforbundene stiller representanter fra idrettsrådene på idrettskretstinget i Viken idrettskrets. Ved en splittelse av Viken fylkeskommune vil representanter fra Buskerud, Akershus og Østfold fortsette å stille på et felles idrettskretsting for Viken idrettskrets, gitt at idrettskretsen fortsatt er organisert som i dag.

På idrettskretstinget diskuterer og vedtar deltakerne blant annet overordnet strategi og mål for idretten i regionen, langtidsbudsjett og retningslinjer for fordeling av idrettskretsens midler. I denne modellen skal strategien og vedtakene fra idrettskretstinget hensynta all idrett i hele Viken, hvilket i fremtiden vil omfatte tre ulike fylkeskommuner.

Administrasjonen er kretsstyrets høyre hånd, og skal utføre de pålegg og iverksette de vedtakene som kretsstyret har bestemt. Med dagens organisering arbeider administrasjonen over hele Viken, og er lokalt til stede i alle de tre fylkene.

Figur 3-1: Organisering modell 0: dagens organisering

Illustrasjon: Oslo Economics

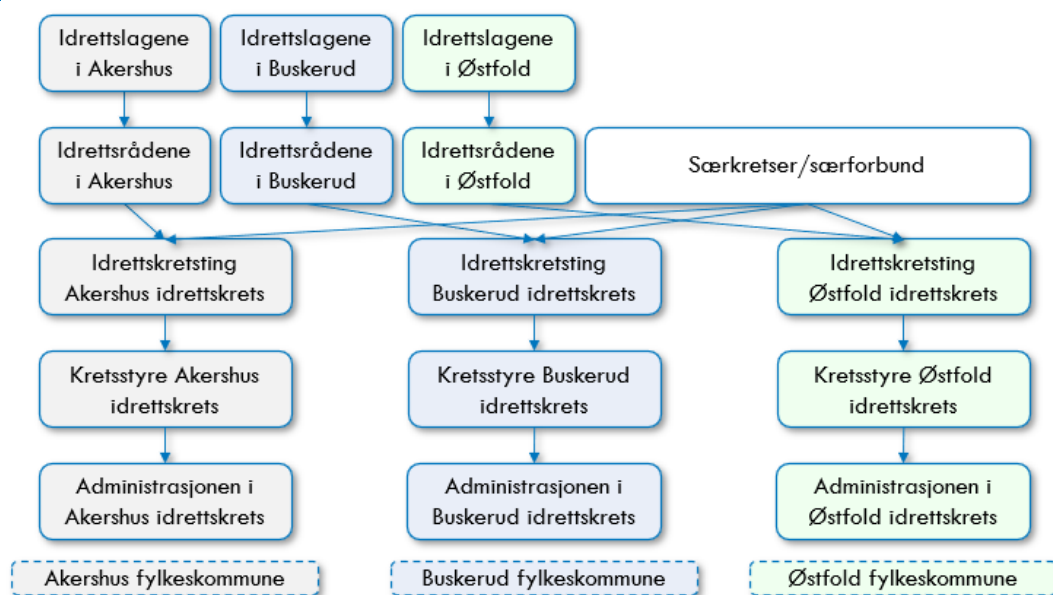
3.2 Modell 1: tre idrettskretser

Modell 1 har tilsvarende organisering som før sammenslåingen i 2020, med tre idrettskretser som illustrert i Figur 3-2. Idrettslagene er representert i idrettsrådene på kommunalt nivå. Imidlertid er idrettskretstingene i denne modellen avgrenset til de tidligere fylkeskommunene; Akershus, Buskerud og Østfold. Dermed stiller representanter fra

idrettsrådene, samt for særkretsene/særforbundene innenfor hver av fylkeskommunene, kun på idrettskretstinget i sin krets.

I denne modellen vil det på idrettskretstingene bli vedtatt strategier og retningslinjer som kun omfatter idretten innenfor det enkelte fylke. Det valgte idrettskretsstyret og administrasjonen vil jobbe for å fremme sin respektive strategi, og kun være lokalt til stede i eget fylke.

Figur 3-2: Organisering modell 1: tre idrettskretser

Illustrasjon: Oslo Economics

3.3 Modell 2: felles administrasjon for tre kretser

Modell 2 er fremmet som et kompromiss mellom en deling av kretsen og en fortsettelse av dagens organisering. Her er det lagt til rette for at de tre ulike idrettskretsene skal ha én felles administrasjon, som illustrert i Figur 3-3.

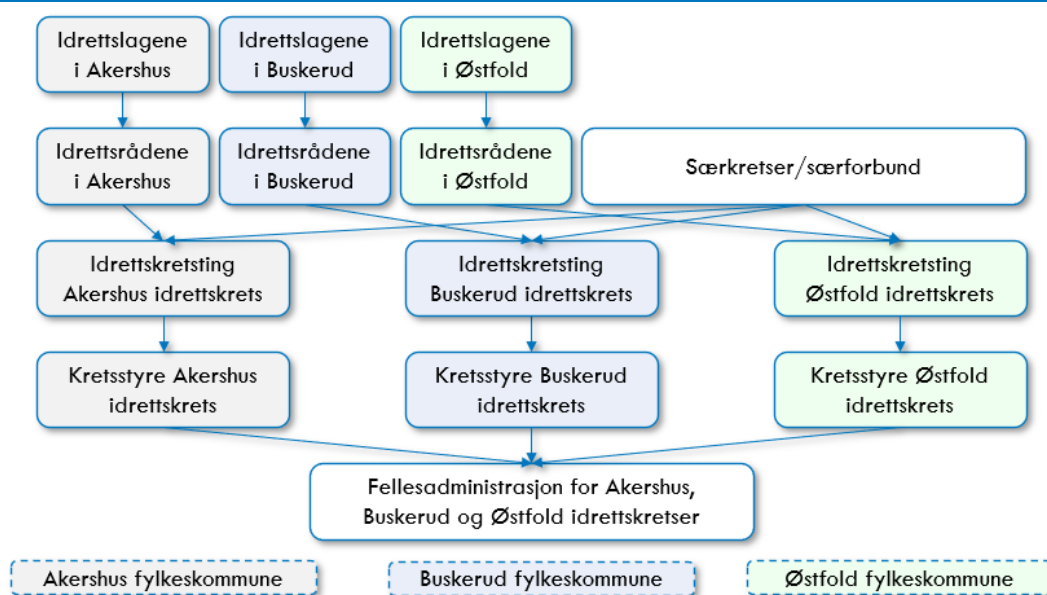
I likhet med modell 1 vil representanter fra særforbund/særkretser og de lokale idrettsrådene møtes til et idrettskretsting for idrettskretsen innenfor sin fylkeskommune. Strategier og mål vil bli vedtatt for å fremme idretten innenfor hver enkelt idrettskrets.

Denne modellen skiller seg imidlertid fra modell 1 ved at det er lagt opp til å være én felles administrasjon

som skal påse at planene for de ulike idrettskretsene blir igangsatt og gjennomført. Administrasjonen vil kunne samarbeide på tvers av lokasjoner og fylkesgrenser, men skal fordele tid og ressurser slik at planer og oppgaver er i tråd med strategiene handlingsplanene i de tre idrettskretsene.

Det kan være utfordrende å vurdere konsekvenser av flere endringer samtidig. For å sikre en god prosess har vi derfor konsentrert arbeidet om en vurdering av konsekvenser ved en overgang fra modell 0 til modell 1. Ettersom modell 2 er en hybrid av modell 0 og modell 1, vil disse diskusjonene i stor grad være relevante også for en vurdering av modell 2. Det er gjort en særskilt og mer overordnet vurdering av modell 2, basert på vurderingene av konsekvenser av en overgang til modell 1.

Figur 3-3: Organisering modell 2: felles administrasjon for tre kretser

Illustrasjon: Oslo Economics

3.4 Vurderingskriterier

Innledningsvis ble det beskrevet hvordan vi sammen med prosjektgruppen i Viken idrettskrets har definert kriterier for hva som skal til for at Viken idrettskrets skal kunne utføre sine oppgaver på en god måte. Arbeidet kulminerte i en liste på tolv punkter. I det videre gis en nærmere beskrivelse av vurderingskriteriene.

3.4.1 Tilgang på riktig kompetanse

Dette kriteriet er ment å dekke hvordan en organisasjonsendring kan påvirke idrettskretsens evne til å tiltrekke seg og utnytte riktig kompetanse. Dette gjelder både i administrasjonen, i styret og i råd og utvalg. *Riktig kompetanse* omfatter tilgangen på ulike former for kompetanse som er viktig for at idrettskretsen kan nå sine mål og levere gode tjenester til sine klienter. Dette kan for eksempel omfatte dypere kompetanse innen idrettspolitiske utfordringer eller organisasjonsjuss. Å *utnytte kompetansen* omfatter hvorvidt Viken Idrettskrets har tilgang på nødvendig spisskompetanse på alle kompetansefelt, og har fleksibilitet og kapasitet til å sette riktig ressurs til riktig oppgave. For eksempel kan en presset kapasitet i organisasjonen medføre at personer som ville vært egnet til å utføre en spesifikk oppgave må å prioritere oppgaver de har dårligere forutsetning for å løse på en god måte. Dette vil påvirke kvaliteten på tjenestene som kretsen leverer.

3.4.2 Tilgang på finansiering

Dette kriteriet er ment å dekke hvordan en organisasjonsendring kan påvirke midlene Viken idrettskrets disponerer. For eksempel kan en endring påvirke størrelsen på tilskudd fra NIF og

fylkeskommuner, eller kretsens evne og kapasitet til å søke på og være aktuell for støtte fra andre organisasjoner og aktører.

3.4.3 Effektiv ressursutnyttelse

Dette kriteriet er ment å dekke hvordan en organisasjonsendring kan påvirke Viken idrettskrets evne til å utnytte sine tilgjengelige ressurser best mulig. Kriteriet omfatter primært ansattressursenes evne til å levere gode tjenester til idrettslag, idrettsråd og særforbund i et stort omfang. Effektiv ressursutnyttelse kan også avhenge av kompetanse. Kriteriet vil derfor i noen grad måtte sees i sammenheng med kompetanse-kriteriet.

3.4.4 Samhandling med idrettslag og idrettsråd

Dette kriteriet skal dekke hvordan en organisasjonsendring kan påvirke kretsens aktivitet og kontakt ut mot idrettslag og idrettsråd i regionen. Samhandlingen og kontakten kan gå i begge retninger. Fra lag og råd til krets omfatter kriteriet i hvilken grad kretsen får innspill om hva som bør prioriteres og arbeides med for bedre å fremme idretten. Motsatt vei dekker kriteriet i hvilken grad, og med hva slags kvalitet, kretsen leverer tjenester og bidrag til idrettslag og idrettsråd. Bistanden omfatter for eksempel kurs, konkret rådgivning og lignende.

3.4.5 Samhandling med særkrets/særforbund

Dette kriteriet er ment å dekke hvordan en organisasjonsendring kan påvirke kretsens aktivitet ut mot særkrets og særforbund. Samhandlingen og kontakten kan gå i begge retninger. Fra særforbund og særkrets til Viken idrettskrets dekker kriteriet i hvilken grad kretsen får innspill om hva som bør prioriteres og arbeides med for bedre å fremme

idretten i regionen. Fra Viken Idrettskrets til særforbund og særkretser omfatter kriteriet i hvilken grad, og med hva slags kvalitet, kretsen leverer tjenester og bidrag til særforbund og særkretser, for eksempel i form av kurs, rådgivning og lignende.

3.4.6 Samhandling med NIF

Dette kriteriet skal dekke hvordan en organisasjonsendring kan påvirke kretsens aktivitet mot og kontakt med NIF. Samhandlingen og kontakten kan gå i begge retninger. Fra NIF til kretsen dekker kriteriet i hvilken grad kretsen mottar føringer og signaler fra NIF om hvordan arbeidet i kretsen bør utformes. Fra kretsen til NIF dekker kriteriet i hvilken grad kretsen kan påvirke NIF til å fatte beslutninger og prioritere ressurser som er viktige for kretsen og arbeidet med å fremme idretten i regionen.

3.4.7 Samhandling med fylkeskommune

Dette kriteriet er ment å dekke hvordan en organisasjonsendring kan påvirke Viken idrettskrets aktivitet mot og kontakt med fylkeskommunene. Her forutsettes det at Viken fylkeskommune vil deles opp slik at de tre opprinnelige fylkeskommunene Østfold, Akershus og Buskerud gjenoppstår. Kriteriet omfatter primært kretsens påvirkningskraft og -arbeid for å få fylkeskommunene til å prioritere idrett og gjennomføre ønskelige tiltak for idretten i fylkene.

3.4.8 Samhandling med andre interessenter

Dette kriteriet dekker hvordan en organisasjonsendring kan påvirke kretsens aktiviteter ut mot andre interessenter. Dette omfatter for eksempel aktører på folkehelsefeltet, aktører som har midler som kan deles ut til kretsen, samt aktører i andre land. Kriteriet legger til grunn at aktivitetene til kretsen ut mot disse interessentene tar sikte på å skaffe finansiering eller samle støtte for tiltak som er til nytte for idretten i regionen.

3.4.9 Påvirkning og gjennomslag for idrettskretsting/styre

Her vil vi vurdere hvordan en organisasjonsendring kan påvirke idrettskretstinget og dets mulighet til å få gjennomslag for sine beslutninger ovenfor eksterne aktører. Dette omfatter både muligheten tinget og styret har for å få satt kraft bak beslutninger som er tatt, for eksempel gjennom administrasjonens innsats, og kretsens påvirkningskraft mot andre beslutningstakere, som for eksempel innflytelse på Idrettstinget.

3.4.10 Påvirkning og gjennomslag for råd og lag

Dette kriteriet er ment å dekke hvordan en organisasjonsendring kan påvirke det enkelte idrettslags eller idrettsråds mulighet til å påvirke beslutninger i idrettskretsen. En slik påvirkning kan komme direkte gjennom vedtak på idrettskretsting, eller indirekte ved for eksempel å gi innspill til kretsstyre eller administrasjonen.

3.4.11 Fleksibilitet for endringer

Dette kriteriet dekker hvordan en organisasjonsendring kan påvirke kretsens evne til å gjøre raske tilpasninger dersom det oppstår endringer i rammevilkår. Eksempler på slike situasjoner kan være koronapandemien eller at finansieringsgrunnlaget for kretsen endres.

3.4.12 Fravær av omstillingsbehov

Her vil vi vurdere hvordan en organisasjonsendring kan påvirke behovet for omstilling. En omstilling kan medføre kostnader, enten direkte i form av kostnader til opplæring, oppsigelser, ansettelser og lignende, eller indirekte i form av at omstillingsprosessen krever tid og ressurser som ellers kunne blitt brukt til andre oppgaver i kretsen. Kriteriet er formulert slik fordi dette sikrer at vurderingen av konsekvenser følger samme retning som de øvrige kriteriene, fra negativt til positivt. En høy score på fravær av omstillingsbehov er positivt ettersom det medfører tilnærmet null omstillingskostnader.

4. Vurdering av konsekvenser ved overgang til tre kretser

Våre vurderinger tilsier at en deling av idrettskretsen vil gi negative konsekvenser særlig for tilgang på riktig kompetanse, samhandling med andre interessenter og gjennomslag for ting og styre. Samtidig vil en deling av kretsen gi positive konsekvenser for det enkelte idrettslags og idrettsråds påvirkningsmulighet. Det knytter seg betydelig usikkerhet til konsekvensen for finansiering av kretsen(e).

I dette kapitlet vurderer vi virkningene som følger av en overgang fra dagens organisering i én idrettskrets (modell 0) til en organisering med tre idrettskretser (modell 1). Vurderingen gjøres isolert for hvert enkelt vurderingskriterium. Først redegjør vi for synspunkter som er fremkommet i arbeidsmøter og spørreundersøkelse. Deretter gjør vi vår egen selvstendige vurdering av kriteriet. Oslo Economics' samlede vurdering og anbefaling fremkommer i kapittel 5.

Etter avklaring med oppdragsgiver vil vi ikke problematisere en vurdering av konsekvensene av en organisasjonsendring til en ordning med tre idrettskretser med én felles administrasjon (modell 2) i dette rammeverket. Bakgrunnen for dette er utfordringen med å gjennomføre en tredimensjonal vurdering, samt en felles oppfattelse om utfordringene ved denne modellen. Et delkapittel med en problematisering av modellen er inkludert til slutt i dette kapitlet.

4.1 Tilgang på riktig kompetanse

4.1.1 Informantenes vurdering

Blant deltakerne på workshopene synes det i stor grad å være enighet om at det er enklere for en større organisasjon å tiltrekke seg og utnytte kompetanse. En større organisasjon kan lettere utgjøre et attraktivt fagmiljø, og kan tilby faglig utvikling for nyansatte. Ved å være flere, trenger ikke hver ansatt arbeide så bredt; det blir mulig for de ansatte å konsentrere seg om færre fagområder og færre typer arbeidsoppgaver. Dette vil igjen gi mulighet for økt kompetanse og erfaring innenfor det enkelte fag.

Tilgangen på kompetanse gjelder primært på ansattnivå, men det er også flere som trekker frem at det kan være en lignende virkning på tillitsvalgnivå; Vikens tyngde gjør det attraktivt å bidra inn i kretsens styre og utvalg, og det er mulig å ha et stort styre som kan fordele ulike oppgaver blant medlemmene.

Det samme kan gjelde både for idrettsråd og kompetansenettverk; når disse samles i regi av Viken idrettskrets, blir det en stor bredde med mange ulike erfaringer, og det blir mulighet til å lære av hverandre og utvikle seg gjennom det.

«Etter opprettelsen av Viken idrettskrets virker det som fagfeltene har blitt mye sterkere, og at det har vært en større utvikling på ulike fagområder enn tidligere»

Kilde: Friktekstsvar fra et mindre idrettslag i gamle Østfold.

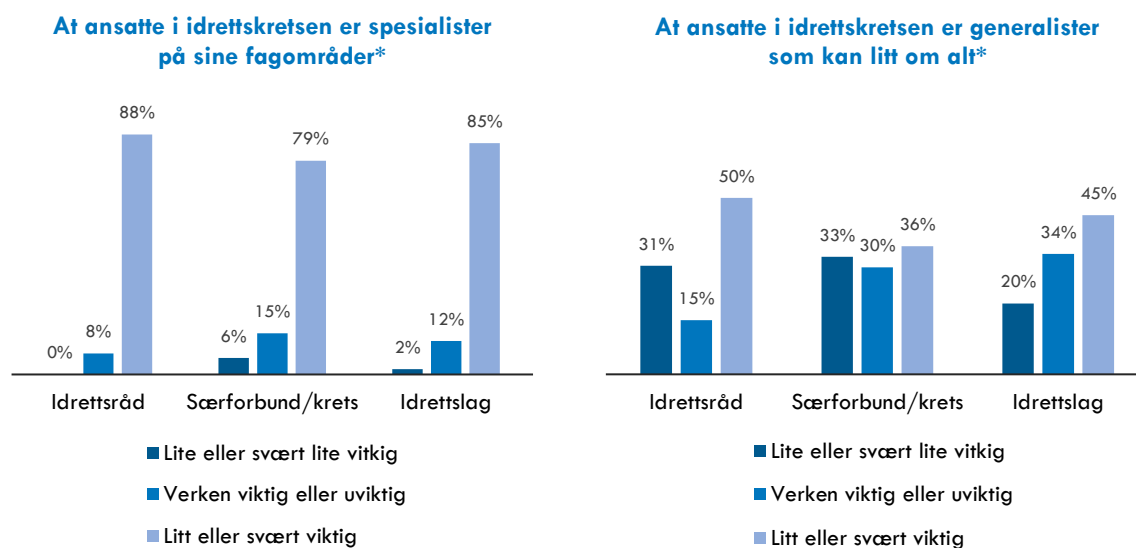
På den andre siden er det enkelte som peker på at spissing av arbeidsoppgaver kan gå utover generalistkompetansen. Det er også ønskelig at ansatte i idrettskretsen kan «litt om alt», fordi dette gjør det enklere å hjelpe idrettslag og idrettsråd som har utfordringer på mer enn ett spesifikt fagfelt.

Enkelte, som er enige i at en stor krets i utgangspunktet er positivt for tilgang på kompetanse, har påpekt at tett samarbeid mellom kretsene etter en deling vil kunne gjøre at kretsene fortsatt kan utnytte kompetanse på en god måte.

Alt i alt er det likevel tydelig at deltakerne på workshopene i hovedsak opplever at en overgang til tre idrettskretser vil slå negativt ut på dette kriteriet. Det oppleves at konsekvensen vil være relativt stor.

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å ta stilling til viktigheten av ulike faktorer som kan beskrive idrettskretsens arbeid. Det ble blant annet spurt om viktigheten av at ansatte i idrettskretsen er spesialister på sine fagområder, samt viktigheten av at ansatte i idrettskretsen er generalister som kan litt om alt. Svarene er gjengitt i Figur 4-1 og viser at begge faktorene anses som viktige av mange. Det er imidlertid tydelig at flest respondenter mener det er viktigere med spisskompetanse enn at ansatte i idrettskretsen er generalister.

Figur 4-1: Hvor viktig eller uviktig er disse faktorene for ditt idrettsråd/idrettslag/særforbund/-krets

*Enkelte kan ha svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

4.1.2 Oslo Economics' vurdering

Vår vurdering av de to modellene på dette kriteriet er i tråd med idrettens egen vurdering. Vi opplever at muligheten til spissing av kompetanse er ønskelig, og at det er vesentlig bedre mulighet til dette når arbeidsoppgaver skal fordeles på 17 ansatte i stedet for 5-8. Vi opplever at Viken idrettskrets har lykket i å organisere seg på en måte som sikrer god tilgang på og utnyttelse av kompetanse, og kan ikke se at dette vil være mulig å opprettholde ved en overgang til tre kretser. De negative konsekvensene gjelder særlig på ansattnivå, men vil også kunne være betydelige på tillitsvalgnivå, fordi Vikens tyngde og størrelse sannsynligvis gjør det enklere å fylle opp styre og utvalg med kompetente tillitsvalgte. Vi opplever at konsekvensen ved en overgang til modell 1 er sterkt negativ på dette kriteriet.

4.2 Tilgang på finansiering

4.2.1 Informantenes vurdering

I hovedsak synes det å være enighet blant deltakerne på workshopene om at det ikke bør være stor forskjell på de to modellene når det gjelder tilgang på finansiering. Erfaringstall viser at finansieringen fra fylkeskommuner og NIF har vært tilnærmet upåvirket av overgangen fra tre kretser til én krets. Det antas at dette vil være stabilt også ved en eventuell oppdeling. Noen peker likevel på at det er en risiko for at fylkeskommunene vil være mer tilbakeholdne med å finansiere en samlet Viken idrettskrets enn en idrettskrets som kun omfatter eget fylke. Dette kan begrunnes med gratispassasjerproblematikk; Østfold fylkeskommune (som et eksempel) kan oppleve at det ikke er så farlig om de reduserer sitt tilskudd til Viken

idrettskrets, fordi det uansett er to andre fylkeskommuner som yter tilskudd til samme idrettskrets. Dersom Østfold fylkeskommune alternativt skal gi tilskudd til Østfold idrettskrets, vil det ikke være mulig å tenke på denne måten.

Enkelte mener at én stor krets får større muligheter til å hente finansiering fra andre aktører enn NIF og fylkeskommunene. Det anføres to årsaker til dette; det ene er at kretsen har så stor tyngde at den er en interessant samarbeidspartner, enten det er snakk om et samarbeid med stiftelser, kommersielle aktører, andre organisasjoner, EU og lignende. Den andre årsaken er at stordriftsfordeler og bedre utnyttelse av kompetanse (se krav 1 og 3) gjør det enklere for kretsen å skrive gode søknader eller initiere nye samarbeid.

Det knytter seg noe usikkerhet til NIFs fremtidige modell for finansiering av idrettskretser. Dersom det etableres en høy, fast grunnstøtte per krets, vil det være økonomisk fordelaktig å være tre kretser fremfor en.

I sum synes det å være enighet om at organisering som én krets kan gi noe større inntektsmuligheter enn organisering som tre kretser. Forskjellen er imidlertid ikke veldig stor. Samtidig er det mange som trekker frem usikkerhet knyttet til tilskudd fra fylkeskommunen, og noen opplever at det vil bli klart enklere å sikre fortsatt god finansiering fra fylkeskommunene ved organisering i tre idrettskretser. Usikkerheten knyttet til NIF-støtten bør avklares gjennom dialog med NIF.

4.2.2 Oslo Economics' vurdering

Empiri viser at Viken idrettskrets' inntekter NIF og fylkeskommunene (justert for prisvekst) har vært tilsvarende som de tre tidligere kretsens inntekter. Når vi ser på andre inntekter, har disse økt.

Tabell 4-1: Utvikling av tilskudd til idrettskretsen, millioner kroner

	Tre idrettskretser		En idrettskrets	
	2018	2019	2020	2021
Tilskudd fra NIF	9,2	10,1	10,2	10,6
Tilskudd fra fylkeskommuner	12,2	13,1	12,7	14,9
Andre tilskudd	1,0	1,0	1,8	3,7
Totale tilskudd	22,3	24,2	24,7	29,2

Kilde: Idrettskretsens årsrapporter. I tillegg kommer betydelige tilskudd fra stiftelser som er utløst av søknader fra idrettskretsen, men som ikke inngår i idrettskretsens regnskap.

Vi noterer også at andre idrettskretser, som for eksempel Rogaland, har en tilsvarende eller noe flatere utvikling i tilskudd fra NIF og tilskudd fra fylkeskommune i perioden. Dette underbygger at Viken idrettskrets ikke har tapt inntekter som følge av sammenslåingen.

Vår vurdering samsvarer også her i stor grad med idrettens; en overgang til modell 1 kan slå begge veier. Dersom vi legger til grunn at NIFs fordelingsmodell ikke endres til å være klart fordelaktig for mindre kretser, mener vi en overgang til modell 1 mest sannsynlig vil slå negativt ut. Dette begrunner vi med at det vil være mer krevende å skaffe inntekter fra andre samarbeidspartnere. Vi mener at Viken kan ha et urealisert potensial på dette området, og at denne inntektskilden kan bli et betydelig bidrag til idrettskretsens finansiering dersom dagens modell videreføres.

Totalt sett mener vi en overgang til modell 1 gir en svak negativ virkning på dette kriteriet. Samtidig er vi tydelige på at usikkerheten er stor. Dersom erfaringene etter et par år med tre fylker og én idrettskrets viser at de fylkeskommunale tilskuddene går ned, vil det kunne være et tungt argument for at idrettskretsen likevel bør deles.

4.3 Effektiv ressursutnyttelse

4.3.1 Informantenes vurdering

Vi opplever at det i stor grad er enighet blant deltakerne på workshopene om at en større krets gir mulighet for mer effektiv ressursutnyttelse. De tre kretsene hver for seg er såpass små organisasjoner at

det oppstår stordriftsfordeler og ikke stordriftsulempes ved en sammenslåing. En splitting tilbake til tre kretser vil fjerne disse stordriftsfordelene. Konkrete fordeler med én samlet krets er at det er tilstrekkelig å utarbeide ett regnskap (med tilhørende revisjon), én årsrapport, og det skal bare avholdes ett kretsting.

«Stordriftsfordelene med Viken idrettskrets har vært svært vellykket. Komplementære ressurser i en felles organisasjon oppleves å ha gitt kretsen en ny giv»

Kilde: Fritekstsvaer fra et idrettsråd i gamle Akershus.

Det antas at forskjellen mellom modellene er liten. Imidlertid det trekkes frem at det i Viken idrettskrets med samme totale bemanning har vært mulig å bruke ressurser på enkelte oppgaver som det før ikke var rom for. Likevel virker det som om de fleste mener at den største effekten av å være stor gir utslag på økt kvalitet gjennom økt kompetanse (krav 1), og i mindre grad gjennom økt effektivitet.

Vi ønsker at Viken idrettskrets består og ikke at dette deles. Arbeidet, informasjonsflyten og oppfølgingen vil bli dårligere når enda flere skal jobbe med dette og få ut lik informasjon til idrettslagene samtidig. Vi fikk lite informasjon før Viken ble opprettet - men masse nyttig info etterpå. Det jobber profesjonelt og godt. La Viken bestå!

Fritekstsvaer fra et større idrettslag i gamle Buskerud

Noen har pekt på at store reiseavstander i Viken kan medføre betydelige kostnader knyttet til reising. Imidlertid blir det fremhevet at store deler av arbeidet foregår på Teams, og at det dessuten er ett kontor i hvert av de gamle fylkene. I tillegg skjer uansett mye av opplæring og kursing av idrettslag og idrettsråd gjennom det desentrale kompetansenettverket.

Det hevdes at avstander virker negativt på samhandling med idrettsråd og idrettslag, samt på deltakelsen i idrettsdemokratiet. Disse momentene kommer vi tilbake til under kriterium 4 og 10.

Enkelte har trukket frem at stordriftsfordelene vil kunne utnyttes i noen grad også med tre kretser,

gjennom fortsatt tett samarbeid mellom kretsene. Andre er mer skeptiske til om dette vil fungere over tid.

Oppsummert synes det å være stor grad av enighet om at det vil være noen ulemper knyttet til en overgang til tre idrettskretser på dette vurderingskriteriet. Ulempen er noe mindre enn for kriterium 1, og mer på nivå med kriterium 2.

4.3.2 Oslo Economics' vurdering

Vår vurdering er i stor grad i tråd med informantenes. Det vil oppstå stordriftsfordeler når tre små administrasjoner slår seg sammen, slik tilfellet har vært i Viken idrettskrets. Det kan være mulig å beholde noen av disse stordriftsfordelene ved et tett samarbeid etter en overgang til modell 1, men dette vil etter vårt syn bli mer og mer krevende med tiden. Enkelte merkostnader knyttet til ledelse, regnskapsføring, revisjon og avholdelse av faste møter vil uansett oppstå som en følge av en overgang til modell 1. Vår vurdering er derfor at konsekvensen av en overgang til modell 1 er negativ. Konsekvensen regnes å være liten, fordi også Viken idrettskrets er en så liten organisasjon at det er begrenset hvor store stordriftsfordeler som kan realiseres.

4.4 Samhandling med idrettsråd og idrettslag

4.4.1 Informantenes vurdering

På workshopene dreide diskusjonen på dette punktet seg særlig om to ting. Det første punktet var hvorvidt fysisk nærhet er viktig for å levere gode tjenester. Punkt nummer to omhandlet hvorvidt det er fare for at idrettsråd og idrettslag forsvinner i mengden i en stor krets, og ikke opplever at de blir sett eller har tilgang til hjelp. Også fritekstsvarene i spørreundersøkelsen som er av relevans for dette kriteriet kommenterer disse to tingene.

«Viken idrettskrets blir for stor, og vi føler at det har blitt større distanse mellom oss og kretsen»

Kilde: Fritekstsvare fra et idrettsråd i gamle Akershus.

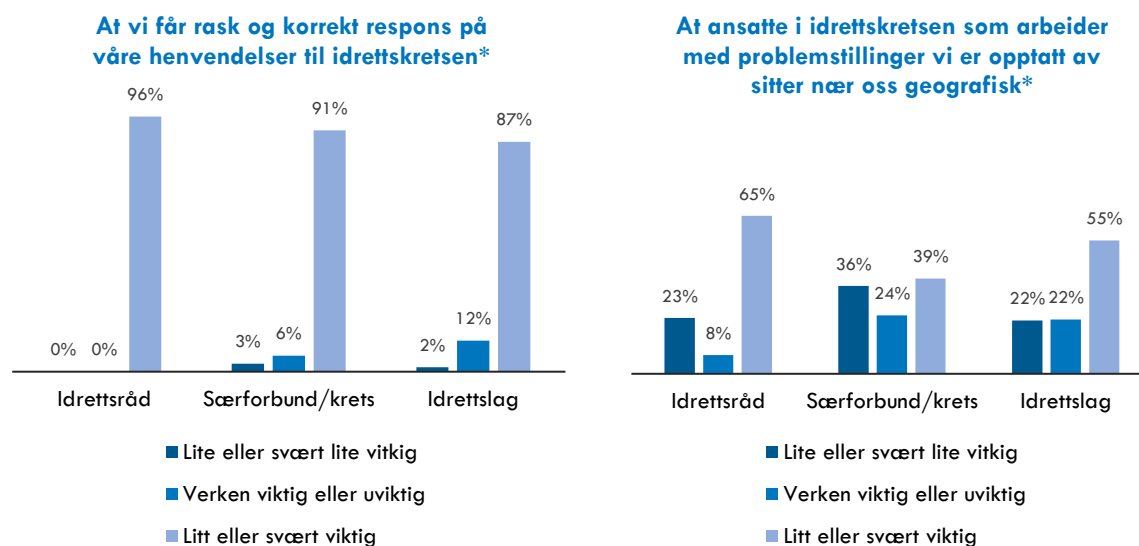
Noen peker på en opplevelse av større avstand etter at Viken idrettskrets ble etablert, og mener at mindre tette relasjoner gjør det mer krevende for idrettslag og idrettsråd å få hjelp og bistand fra kretsen. De fleste synes likevel å mene at det viktigste er at det er mulig å ta kontakt med kretsen når de har et konkret problem, og at kretsen svarer raskt og med god kvalitet.

«Jeg erfarer at et stort antall idrettsledere og kollegaer er mer fornøyd med idrettskretsen slik den er i dag, enn da det var mindre enheter. Viken idrettskrets har de samme lokalkontorene som før sammenslåingen, så vi har ikke mistet nærheten. Det vi merker best, er at hver enkelt ansatt i Viken får konsentrere seg om færre saksområder og blir dermed en enda bedre kunnskapsformidler til oss på grasrota.»

Kilde: Fritekstsvare fra et større idrettslag i gamle Akershus.

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å ta stilling til viktigheten av ulike faktorer som kan beskrive idrettskretsens arbeid. To av faktorene det ble spurt om var viktigheten av å få raskt og korrekt respons på henvendelser til idrettskretsen, og viktigheten av at ansatte i idrettskretsen som arbeider med problemstillinger de er opptatt av sitter nær dem geografisk. Ikke overraskende viser svarene, illustrert i Figur 4-2, at nær alle idrettsråd og majoriteten av idrettslagene mener en rask og korrekt respons på deres henvendelser er viktig. Flertallet mener også geografisk nærhet er viktig, men andelen som trekker frem viktigheten av rask og korrekt respons er størst.

Figur 4-2: Hvor viktig eller uviktig er disse faktorene for ditt idrettsråd/idrettslag/særforbund/-krets*

*Enkelte kan ha svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

I workshopene ble det av enkelte trukket frem at det er viktig at kretsen spiller en rolle i å utvikle fungerende idrettsråd, og at dette krever at kretsen frigjør ressurser. Flere opplever at dette har blitt bedre etter sammenslåingen til Viken.

Det blir ikke flere ansatte i kretsen per idrettslag med tre kretser i stedet for én. I og med at kretsen har tre kontorer, og et desentralt kompetansenettverk, mener derfor flertallet at store reiseavstander i den sammenslåtte kretsen ikke reduserer muligheten til å oppsøke lag og råd.

Under dette kriteriet ble også behovet for lokalkunnskap i kretsen diskutert under workshopene. Enkelte mener det er krevende for kretsen å gi råd om saker i områder der de ikke er kjent. Andre peker på at de lokale sakene uansett best løses av idrettsrådene, mens idrettskretsen bør ha bedre kunnskap om regionale forhold.

I spørreundersøkelsen er det flere fritekstsvaer som kommenterer avstand som en utfordring. Det er imidlertid ikke lett å skille mellom hva som er en generell kritikk mot idrettskretsens rolle, og hva som er kritikk rettet mot problemer som oppstår med avstander i Viken.

«Det er utenkelig at Viken idrettskrets skal ha forståelse for hva vår lokale klubb jobber med og hvilke utfordringer vi møter»

Kilde: Fritekstsvaer fra et mindre idrettslag i gamle Akershus.

Inntrykket vi sitter igjen med etter å ha supplert responsen med gjennomførte intervjuer, er at kritikken mot avstandene i Viken virker å være mer basert på en bekymring for svakere tjenester på sikt, enn opplevelser av at tjenestene til kretsen har blitt svekket som følge av sammenslåingen.

Diskusjonen om spiss versus bred kompetanse kommer også inn under dette kriteriet. I workshopene synes de fleste å mene at det viktige er at idrettslag og idrettsråd har tilgang til spisskompetanse på enkeltproblemstillinger som jus, økonomi, paraidrett og anlegg. Enkelte tar likevel til orde for at det er bedre å ha tilgang til bred kompetanse, fordi idrettslag og idrettsråd gjerne vil ha bistand på utfordringer på flere områder samtidig.

Erfarer at Viken Idrettskrets responderer relativt raskt på henvendelser, og at vårt idrettslag blir "sett". Dette var litt mangelvare før kretsen ble Viken Idrettskrets.

Kilde: Fritekstsvaer fra et mindre idrettslag i gamle Akershus

I spørreundersøkelsen ble respondentene spurt om hvor viktig det er for dem å kunne søke hjelp fra idrettskretsen i spørsmål som omhandler juridiske problemstillinger, økonomiske problemstillinger, paraidrett, anleggsutvikling og arrangementer. I tillegg ble de spurt om hvordan de tror en endring fra Viken idrettskrets til en organisering med egne idrettskretser for Østfold, Buskerud og Akershus vil

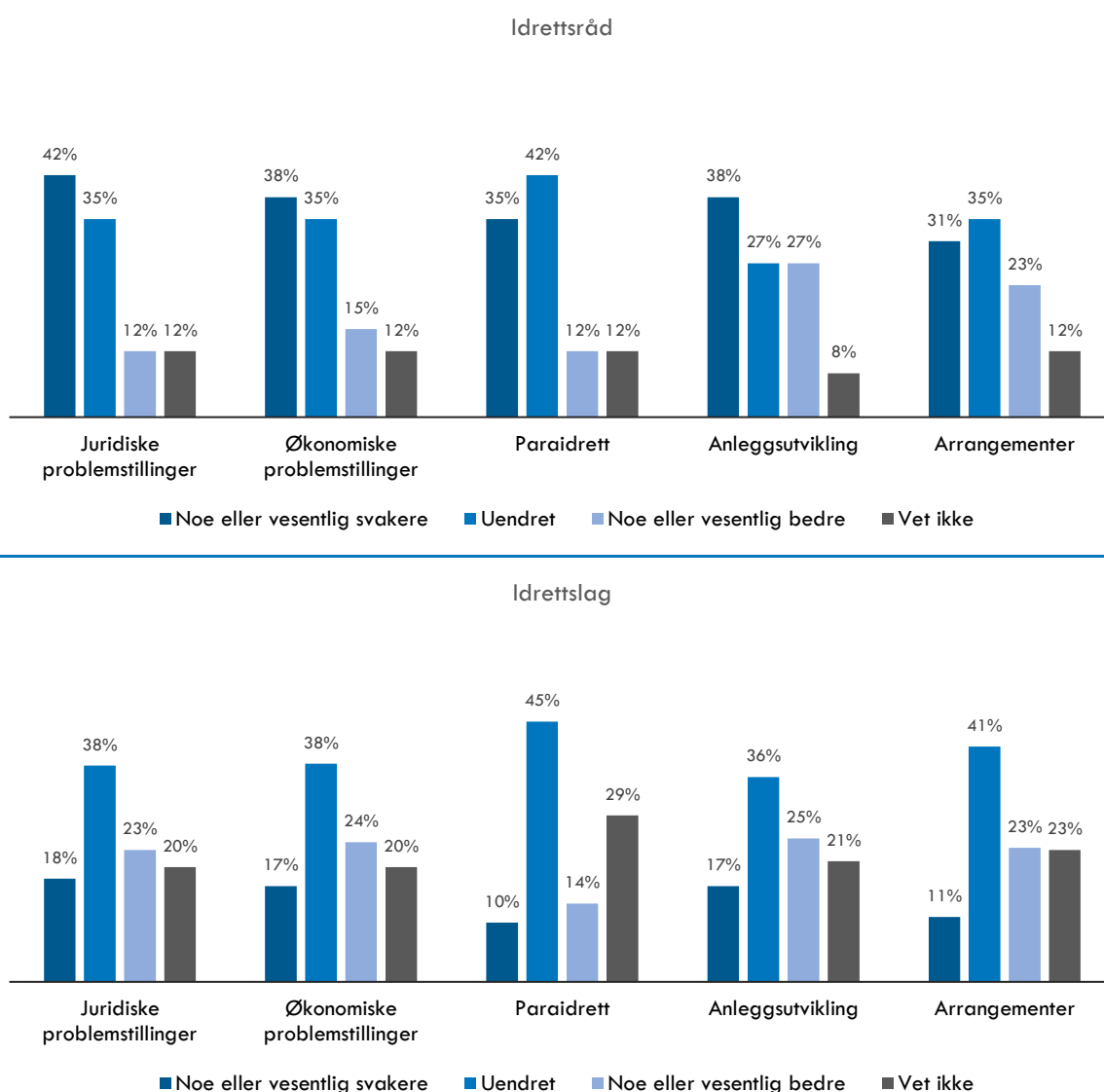
påvirke hvor rask og god hjelp de får i spørsmål som omhandler de nevnte tema.

Responser på svaret om viktighet er i sin helhet gjengitt i Vedlegg A, og viser at det gjennomgående er idrettsrådene som mener det er viktigst å kunne søke bistand fra idrettskretsen om de aktuelle tema. Videre er både idrettsråd og idrettslag enige om at det viktigste er å kunne søke bistand til anleggsutvikling, etterfulgt av juridiske og økonomiske problemstillinger.

Responser på spørsmålet om organiserings betydning for oppgaveløsningen er gjengitt i Figur

4-3. Responser viser at majoriteten av idrettsrådene tror oppgaveløsningen blir uendret eller vil bli svakere ved en deling av idrettskretsen. For de som mener organiseringen har betydning for oppgaveløsningen er det verdt å observere forskjellen mellom idrettsråd og idrettslag. I idrettsrådene er det en overvekt av de som mener en deling av idrettskretsen vil gi en svekket oppgaveløsning innenfor samtlige kriterier, mens for idrettslagene er det motsatt. Her er det flere respondenter som mener tjenestene vil bli bedre enn det er respondenter som mener tjenestene vil bli verre. For idrettslagene er det imidlertid flest som svarer uendret, og en betydelig andel som svarer *vet ikke*.

Figur 4-3: Hvordan tror du en endring fra Viken idrettskrets til en organisering med egne idrettskretser for Østfold, Buskerud og Akershus vil påvirke hvor rask og god hjelp ditt særforbund/særkrets får i spørsmål som omhandler ...*

*Enkelte kan ha svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent
 Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

Tilsvarende som i spørreundersøkelsen er det enkelte i workshopene som mener at det vil være en fordel

med tre kretser i stedet for en. Andre mener det vil være en ulempe. Vi opplever at et flertallet mener det

vil være en ulempe, fordi det med tre kretser blir vanskeligere for idrettslag og idrettsråd å få tilgang til spisskompetanse som dekker deres utfordringer. Forskjellen mellom de to modellene oppleves ikke som veldig stor.

4.4.2 Oslo Economics' vurdering

Vår vurdering på dette punktet samsvarer med det vi opplever å være flertallets mening blant informantene: Idrettslag og idrettsråds største behov er å ha tilgang til ekspertise på områder som jus, regnskap, anlegg og paraidrett, når behovet oppstår. Det er ikke avgjørende hvem som yter hjelp eller hvor disse er lokalisert; det avgjørende er at svaret kommer raskt, og at svaret er gjennomtenkt, basert på erfaring, kunnskap og beste praksis. Slik sett er det viktig for idrettslag og idrettsråd at idrettskretsen har god tilgang på kompetanse og effektiv ressursutnyttelse. Det vil, slik vi har argumentert over, i større grad være tilfelle i en stor idrettskrets. Vi er overbevist om at den beste hjelpen oppnås ved at de ansatte i idrettskretsen er eksperter på sine fagfelt. Ettersom i tillegg Viken har organisert seg slik at det fortsatt er geografisk nærhet gjennom tre kontorsteder og et desentralt kompetansenettverk, samt har et bredt sammensatt styre som kjenner hele fylket, kan ikke vi se at det er noen ulemper for samhandlingen mellom krets og lag/råd at Viken dekker et stort geografisk område og mange idrettslag.

I tillegg legger vi vekt på den fleksibilitet som følger av en større organisasjon. Dagens Viken idrettskrets kan velge å omprioritere ressursene dersom de ser at enkelte lag, råd eller deler av regionen har særskilte utfordringer. Selv om kretsen involveres i store enkeltsaker, vil det være mulig å behandle andre henvendelser samtidig, ved å utnytte ledig kapasitet andre steder i organisasjonen.

Vår vurdering er at det vil være negativt om Viken idrettskrets deles i tre kretser, i form av at idrettslag og idrettsråd vil få et noe dårligere tilbud. Vi vurderer at virkningen er relativt liten, fordi klubbene i de fleste tilfeller vil kunne oppleve et godt tilbud også i situasjonen med tre kretser.

4.5 Samhandling med særkretser og særforbund

4.5.1 Informantenes vurdering

Vi oppfatter at deltakerne i workshopene har få synspunkter på dette vurderingskriteriet. De som har synspunkter mener i hovedsak at det ikke spiller vesentlig rolle om det er én krets eller tre kretser.

Noen peker likevel på at samarbeidet er blitt tettere etter overgang til Viken idrettskrets. Grunnen til dette skal være at Viken er blitt en så tung aktør, at flere særkretser og særforbund ser verdien av et tett samarbeid. Noen har også påpekt at det kan være enklere for særforbund som er organisert uten kretser på fylkesnivå å forholde seg til én stor krets i stedet for tre små.

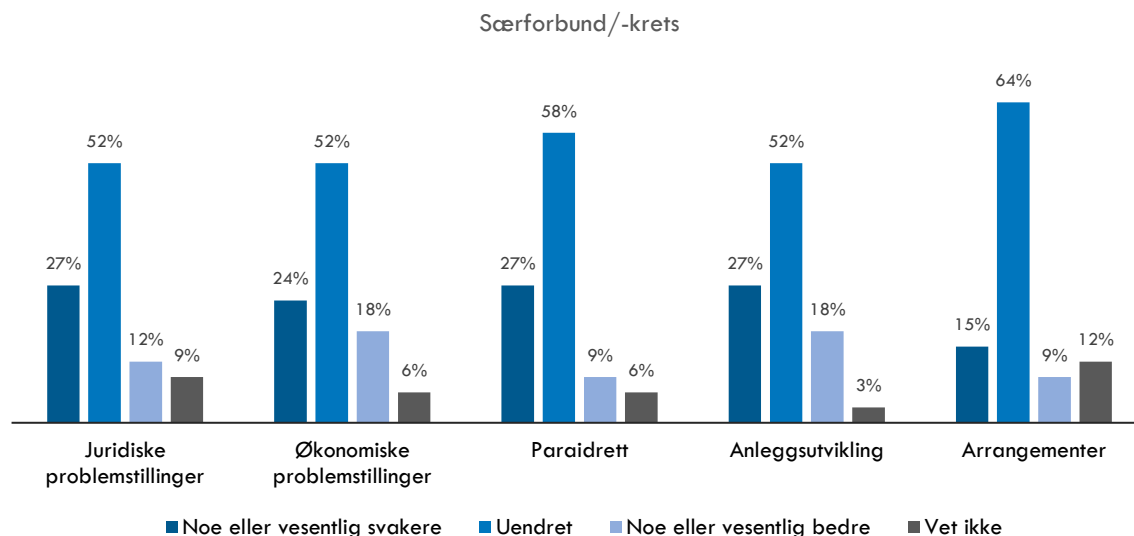
Også på dette samhandlingspunktet er det diskutert hvorvidt fysisk nærhet gjennom felles kontorlokaler er viktig, men dette gjør i mindre grad utslag siden det er tre kontorlokaliteter i begge modellene.

Responser på svaret om viktighet av idrettskretsens arbeidsoppgaver er i sin helhet gjengitt i Vedlegg A, og viser at idrettslag og særforbund/krets i stor grad har samme oppfatninger om hva det er viktig å kunne søke bistand om, samt hvor viktig det er. Unntakene er paraidrett, hvor særforbund/særkrets uttrykker et større behov enn idrettslag for å kunne søke bistand fra idrettskretsen, og arrangementer, hvor idrettslagene uttrykker et større behov for bistand enn særforbund/krets.

Respondentene fra særforbund/særkrets skiller seg imidlertid fra idrettslagene på spørsmålet om organiseringens betydning for oppgaveløsningen. Det er som vist i Figur 4-4 en overvekt av dem som svarer at de ikke tror en endret organisering har betydning for oppgaveløsningen. Blant de som mener organiseringen har betydning for oppgaveløsningen er det et flertall som mener en deling av idrettskretsen vil gi en svekket oppgaveløsning innenfor samtlige kriterier.

Oppsummert synes det riktig å si at idretten opplever at en overgang til tre kretser vil kunne gi noe svekkelse i samhandlingen med særkretser og særforbund, men at endringen antagelig ikke stor.

Figur 4-4: Hvordan tror du en endring fra Viken idrettskrets til en organisering med egne idrettskretser for Østfold, Buskerud og Akershus vil påvirke hvor rask og god hjelp ditt særforbund/særkrets får i spørsmål som omhandler ...*

*Enkelte kan ha svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

4.5.2 Oslo Economics' vurdering

Totalt sett mener vi forskjellene mellom modell 0 og modell 1 er små på dette punktet. Vår vurdering er at kriteriet ikke gjør noe utslag, selv om vi kanskje heller i retning av at det er noe å foretrekke med en videreføring av dagens modell. Dette er begrunnet i fordelene for særkretser og særforbund i å kunne forholde seg til færre idrettskretser. Imidlertid opplever vi ikke at dette er viktig nok til at vi lar det være utslagsgivende for vurderingen.

4.6 Samhandling med NIF

4.6.1 Informantenes vurdering

Også på dette punktet synes flertallet å oppleve at organiseringen av idrettskretsen ikke har noe å si. Det legges til grunn at NIF og idrettskretsene vil ha tett dialog begge veier, uansett om idrettskretsene er små eller store.

I den grad det er synspunkter på dette kriteriet, knytter deg seg til at Vikens tyngde gjør at Viken er blitt veldig viktig for NIF. Det betyr at NIF i større grad er lydhør for Vikens ønsker og behov enn de ville vært for tilsvarende ønsker og behov fra tre mindre kretser. Vi har valgt å behandle dette argumentet under kriterium nummer 9.

Dette kriteriet skiller derfor ikke mellom de to organisasjonsmodellene.

4.6.2 Oslo Economics' vurdering

Her er vår vurdering lik som informantenes; samhandlingen med NIF vil skje på en god måte

uavhengig av om kretsen er stor eller liten. Kriteriet gjør derfor ikke utslag i vurderingen av de to modellene.

4.7 Samhandling med fylkeskommunene

4.7.1 Informantenes vurdering

Diskusjonen på dette kriteriet handler i stor grad om hvorvidt det er mulig for én idrettskrets å ha god dialog med tre fylkeskommuner. Enkelte legger til grunn at fylkeskommunene uansett vil ha ulike regler og prosedyrer, og at det derfor ikke vil være noen stordriftsfordeler ved én stor krets på dette punktet.

«Dersom man som ansatt i idrettskretsen er spesialist på et område, må man forholde seg til tre ulike sett av strategier, planer, kontaktpersoner, regelverk, etc. Da forsvinner fort litt av gevinstene ved en større organisasjon med høy grad av spesialisering»

Kilde: Fritekstsvar fra et idrettsråd i gamle Akershus.

Noen opplever at forskjeller internt i Viken kan medføre et incentiv til å fremme ulike saker for de tre fylkeskommunene. Dette vil mer krevende å håndtere innenfor én felles krets. De samme informantene mener

at spesifikk lokalkunnskap også vil være viktig i dialogen med fylkene.

Andre argumenterer for at de tre fylkene vil arbeide på en lignende måte, og at det vil være stordriftsfordeler i å håndtere tre fylkeskommuner samlet. En slik samlet håndtering kan også sikre at suksesshistorier fra arbeidet mot én fylkeskommune kan overføres til arbeidet mot de andre fylkeskommunene.

Noen mener også, som nevnt under kriterium 2, at Vikens tyngde kan gjøre det enklere å få finansiering fra fylkene. Andre synes tvert imot å mene at det er enklere for fylkene å gi midler til en idrettskrets dersom de er helt sikre på at midlene benyttes til aktivitet i eget fylke.

På dette punktet er det ikke mulig å trekke en felles konklusjon om idrettens mening. Her synes synspunktene å være relativt jevnt fordelt mellom at det vil være negativt å gå fra én til tre kretser, at det vil være likegyldig, og at det vil være positivt å gå fra én til tre kretser. Samtidig er dette et av vurderingskriteriene der det er svært tydelige stemmer som tar til orde for at det vil være betydelige positive konsekvenser av å dele kretsen i tre.

4.7.2 Oslo Economics' vurdering

Dette er etter vårt syn det mest krevende kriteriet å vurdere. Vår oppfatning er at Viken idrettskrets har lyktes svært godt i å arbeide opp mot fylkeskommunen i de drøyt to årene idrettskretsen har eksistert. Vi har vanskelig for å se at denne samhandlingen var noe bedre i tiden før 2020. Samtidig vil det oppstå en ny situasjon når Viken fylkeskommune deles i tre. Det er ikke opplagt at dagens arbeid med fylkeskommunen kan videreføres som det er i dag, når det er tre og ikke ett fylke det skal samhandles med.

Vi er likevel relativt sikre på tre ting:

- Et samordnet arbeid med fylkeskommunene fra en felles idrettskrets vil gi noen fordeler, fordi det blir lettere å lære av erfaringer på tvers av fylkene, og det blir lettere å spisse kompetansen knyttet til denne typen dialog og samhandling
- Tyngden i Viken idrettskrets kan være positiv når det skal arbeides for å utløse prosjektmidler i de tre fylkene
- Det vil kunne være viktig for de tre fylkene at midler som bevilges kommer til nytte for aktiviteten i eget fylke, og ikke andre steder

De to første argumentene trekker i retning av at det fortsatt bør være bare én idrettskrets, mens det siste argumentet trekker i motsatt retning. Utfordringen med at fylkene vil ønske å øremerke midler til aktivitet

i eget fylke vil til dels kunne løses gjennom god rapportering. Imidlertid vil det kunne oppstå tvil hos fylkespolitikkerne når det gis tilskudd til en organisasjon som omfatter flere fylker. Dette kan bidra til at det blir mer krevende å få tilskudd fra fylkeskommunen, hvilket utgjør en betydelig del av idrettskretsens inntekter.

Dersom fylkenes krav til rapportering og at tilskudd benyttes innenfor eget fylke blir svært strenge, vil det kunne svekke en del av fordelene ved modell 0, som effektiv ressursbruk og tilgang til kompetanse. Dette skyldes at kretsen i en slik situasjon vil måtte operere med mer adskilte virksomheter per fylke. Samtidig er en stor del av kretsens aktivitet finansiert av tilskudd fra andre enn fylkeskommunen, så det er ikke opplagt at konsekvensene vil bli veldig store.

4.8 Samhandling med andre interessenter

4.8.1 Informantenes vurdering

De langt fleste synes å akseptere argumentasjonen om at Viken idrettskrets tyngde gjør den til en mer relevant samarbeidspartner for andre aktører. Dette vil bety at det åpnes dører som ellers ville vært lukket. God utnyttelse av ressurser og tilgang på spisskompetanse kan også gjøre det enklere å følge opp samarbeidsprosjekter på en god måte.

På dette vurderingskriteriet synes det å være stor enighet om at en splitting av Viken idrettskrets vil gi negative virkninger. De eneste motforestillingene mot dette knytter seg til at Viken idrettskrets er så stor at det er risiko for at Viken og NIF «går i bena på hverandre», og forsøker å inngå samarbeid med de samme nasjonale aktørene. Rolledelingen mellom NIF og idrettskretsene blir mer tydelig med modell 1 der det er tre mindre idrettskretser.

4.8.2 Oslo Economics' vurdering

Dette kriteriet er etter vårt syn enkelt å vurdere; Viken idrettskrets store tyngde gjør det til en svært interessant samarbeidspartner for en rekke aktører. Dette kan medføre nye muligheter for finansiering og samarbeid. Denne effekten er etter vårt syn allerede demonstrert på de årene Viken idrettskrets har eksistert, men vi tror også det er mulighet for at dette blir enda tydeligere når Viken idrettskrets får arbeidet lenger med slik samhandling. Vi mener det er opplagt at en splitting til tre idrettskretser vil være negativt på dette kriteriet, og vi legger til grunn en middels negativ virkning. Vi forutsetter da at det er godt mulig for NIF og Viken idrettskrets å koordinere arbeidet slik at det ikke oppstår konkurranse mellom de to organisasjonsleddene.

4.9 Påvirkning og gjennomslag for kretsting og styre

4.9.1 Informantenes vurdering

Blant deltakerne på workshopene er det stor grad av enighet om at Viken er blitt en tung aktør i idretts-Norge, med stor gjennomslagskraft. Påvirkningen oppover i idretts-Norge vil derfor bli skadelidende ved en splittelse til tre kretser.

«Vår opplevelse er at Viken idrettskrets fremstår med større gjennomslagskraft både administrativt og politisk»

Kilde: Fritekstsvar fra et idrettsråd i gamle Buskerud.

Kretsstyrets mulighet til å iverksette sine vedtak vil antagelig være relativt god i begge modellene, på grunn av administrasjonen som kan iverksette og følge opp tiltak. De fleste synes likevel å mene at det er enklere å iverksette handlingsplaner og strategier når administrasjonen er større, som en følge av de virkningene som er diskutert i punkt 1 og 3.

Informantene som argumenterer på denne måten, ender opp med en konklusjon om at en oppdeling til tre idrettskretser vil gi et negativt utslag på dette kriteriet.

Enkelte argumenterer mot dette, med utgangspunkt i at det er viktig med en balanse mellom administrasjonens makt og styrets makt. I en samlet idrettskrets vil administrasjonen fort kunne oppleves som sterk. For å unngå en administrasjonsstyrt idrettskrets, noe som er uheldig i henhold til demokratiske prinsipper, er det da viktig med et sterkt styre, og en sterk styreleder. I frivillige verv vil det alltid være stor grad av utskiftning, og det er en risiko for at det velges styrer som ikke er tilstrekkelig sterke til å «stå opp mot» administrasjonen. Tre idrettskretser, med tre administrasjoner, gir derfor lavere risiko for ubalanse mellom styrets makt og innflytelse og administrasjonens makt og innflytelse.

Enkelte personer utdyper dette synet med at en stor idrettskrets skaper større avstand til råd og lag, og dermed mindre engasjement. Dette i sin tur leder til lavere oppslutning om kretsting og politiske diskusjoner, og større risiko for at administrasjonens ønsker vinner frem uten særlig kritisk diskusjon.

4.9.2 Oslo Economics' vurdering

Her er vår vurdering tilsvarende som på forrige kriterium; Viken idrettskrets har en betydelig tyngde, som ikke tre idrettskretser vil ha hver for seg. Denne tyngden gir også mulighet for påvirkning og

gjennomslag oppover i idretts-Norge. Samme virkningen kunne blitt oppnådd dersom Akershus, Buskerud og Østfold opptrådte som en samlet blokk på Idrettstinget og lignende, men dette vil kunne være krevende i praksis.

Vi legger også vekt på kretsstyrets mulighet til å realisere sin handlingsplan og andre vedtak gjennom tiltak i idrettskretsen. En stor administrasjon, som utnytter kompetanse på en effektiv måte, gir gode muligheter til å lykkes med å omsette beslutninger til handling.

Det er en reell risiko for administrasjonsstyre i frivillige organisasjoner, og vi er enige i at det er ønskelig med god balanse mellom et sterkt styre og en sterk administrasjon. Vi opplever at det er attraktivt å delta i styret i en stor og tung idrettskrets som Viken, og mener derfor risikoen er begrenset i omfang. En overgang til modell 1 vil gi økt sannsynlighet for «svake styrer», men også «svake administrasjoner», og det er derfor ikke opplagt at risikoen for administrasjonsstyre skiller mellom modellene.

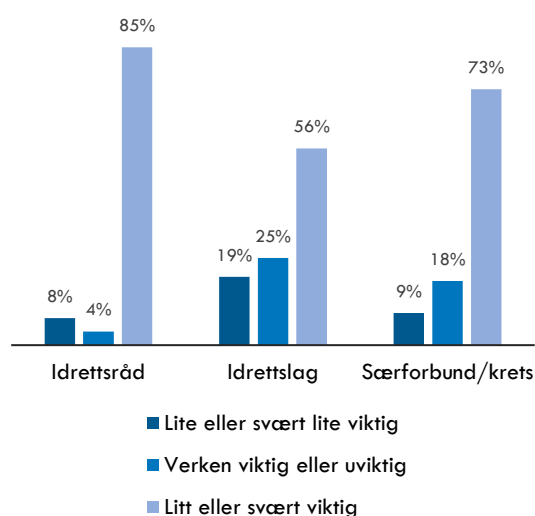
Samlet er det klart for oss at en overgang fra dagens organisering til en organisering med tre idrettskretser vil gi negative virkninger på dette kriteriet. Virkningen er vurdert å være middels stor.

4.10 Påvirkning og gjennomslag for råd og lag

4.10.1 Informantenes vurdering

Idretten er en demokratisk bevegelse; dette slås fast i Norges Idrettsforbunds lov 1-2: *Organisasjonens arbeid skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd.* I spørreundersøkelsen har vi stilt respondentene spørsmål om viktigheten av å kunne påvirke beslutninger i idrettskretsen. Som vist i Figur 4-5 mener særlig respondenter fra idrettsråd og særforbund/krets at det er viktig å kunne påvirke beslutninger i idrettskretsen. Det er også et flertall av respondenter fra idrettslag som mener dette.

Figur 4-5: Hvor viktig er det for ditt idrettslag/idrettsråd/særforbund/-krets å kunne påvirke beslutninger i idrettskretsen?*

**Enkelte kan ha svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

Innenfor demokratisk teori er nærhetsprinsippet (også kalt subsidiaritetsprinsippet) sentralt; demokratiske beslutninger bør fattes på et så lavt nivå som mulig. I idrettsdemokratiet betyr dette at beslutninger som bare angår den enkelte klubb bør fattes i klubbens organer, beslutninger som bare angår idretten i den enkelte kommune bør fattes i idrettsrådet, beslutninger som bare angår idretten innenfor den enkelte krets bør fattes i idrettskretsen, mens beslutninger som angår hele idretts-Norge bør fattes på Idrettstinget eller i Idrettsstyret.

Nærhetsprinsippet kan også brukes for å argumentere for at de ulike organisasjonsleddene bør være av begrenset størrelse. Med dagens organisering vil det være slik at beslutninger som angår idretten i tidligere Akershus fylke må fattes i Viken idrettskrets, mens det tidligere (før 2020) ville vært Akershus idrettskrets som var riktig instans. Samtidig er det da ikke opplagt hvor grensene skal gå. Det kan for eksempel finnes saker som angår to kommuner, men ikke resten av fylket. Det er da uvisst om det da burde vært et organisasjonsledd for disse to kommunene samlet. Mer relevant er det kanskje å tenke seg at det vil kunne finnes saker som bare berører idretten i en nært sammenknyttet region som for eksempel i Hallingdal. Burde det da være et organisasjonsledd mellom Buskerud idrettskrets og de enkelte idrettsrådene i Flå, Nesbyen, Hol, Ål, Gol og Hemsedal?

Enkelte synes å legge mest vekt på prinsipielle forhold i diskusjonen knyttet til dette kriteriet. For eksempel tas det utgangspunkt i prinsippet om idrettsdemokrati, og

prinsippet om at beslutninger bør tas på lavest mulige nivå. Basert på disse prinsippene konkluderes det med at tre idrettskretser er å foretrekke fremfor én idrettskrets. Andre legger vekt på hvordan størrelsen til Viken implisitt legger begrensninger på deltakelsen. Reisevei og kostnader ved behov for overnatting, samt størrelsen på møtene trekkes frem som barrierer. På kretstingene til Viken kan langt flere stille enn på tingene til de gamle fylkene. Det hevdes at dette gjør at enkelte kvier seg for å fremme saker, og at ikke alle saker får den oppmerksomhet de fortjener, og ville fått i en mindre idrettskrets. Andre legger vekt på det praktiske; i hvilken grad er det viktig for idrettslagene og idrettsrådene at de kan gjøre sitt syn gjeldende i demokratiske organer? Atter andre igjen opplever at Viken idrettskrets gjør gale prioriteringer i enkeltsaker i dag, og legger da til grunn at en oppdelt krets ville gitt større mulighet til å korrigere disse enkeltprioriteringene.

Geografiske avstander ved møter og samlinger betyr mye. Avstanden fra Svinesund i sør til Hardangervidda i nord bør vel si sitt. Det tar 6 timer å kjøre denne strekningen en veg. Vi som driver idrettsarbeid i små kommuner i utkant Norge hadde det bedre med fylkesinndelingen som var tidligere.

Kilde: Fritekstsvaer fra et mindre idrettslag i gamle Buskerud

Svarene på spørreundersøkelsen viser at særlig respondenter fra idrettsråd og særforbund/krets mener det er viktig å kunne påvirke beslutninger i idrettskretsen. Det er også et flertall av respondenter fra idrettslag som mener dette. Dette er illustrert i Figur 4-5.

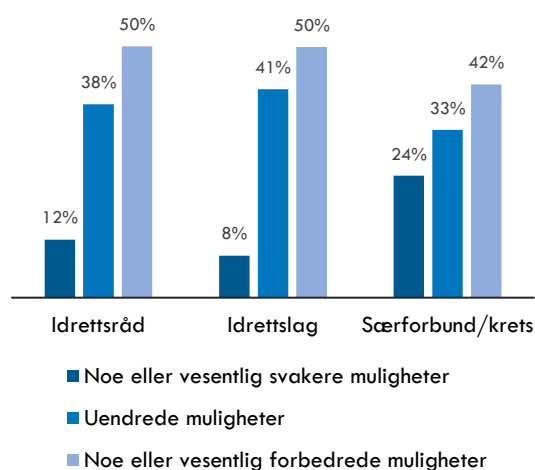
Inntrykket fra workshopene er at det er enighet om at det isolert sett blir mer krevende for et enkelt idrettslag eller idrettsråd å få gjennomslag for sitt syn i kretsen når kretsen er så stor som Viken. Samtidig er det flere som peker på at det er sjelden idrettslagene eller idrettsrådene har behov for å nå gjennom med saker på kretstinget, og dette gir seg utslag i at det er begrenset deltagelse på kretstinget. Selv om den teoretiske innflytelsen derfor vil være større ved tre kretser enn ved én, får dette i praksis svært liten betydning.

Enkelte peker på at det også er mulig å få gjennomslag i en stor krets, gitt at man gjør et godt stykke arbeid for å overbevise flertallet. Utfordringen vil i stor grad være den samme i en mindre krets som i

en stor; et enkelt lag eller et enkelt råd vil uansett ikke ha flertall alene.

Inntrykket fra workshopene bekreftes av svarene på spørreundersøkelsen. Som vist i Figur 4-6 er det om lag halvparten av respondentene som mener de vil få bedre muligheter til å påvirke beslutninger med en deling av idrettskretsen. Den andre halvparten mener enten at organiseringen ikke spiller noen rolle, eller at mulighetene for å påvirke er bedre slik Viken idrettskrets er organisert i dag.

Figur 4-6: Hvordan tror du en endring fra Viken idrettskrets til en organisering med egne idrettskretser for Østfold, Buskerud og Akershus vil påvirke ditt idrettslags/idrettsråds/særforbund/-krets muligheter til å påvirke beslutninger i idrettskretsen?*

*Enkelte kan ha svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

4.10.2 Oslo Economics' vurdering

Det er i de aller fleste tilfeller slik at det vil være enklere å få flertall for sitt syn i en liten krets sammenlignet med en stor krets. Samtidig vil det heller ikke med tre kretser være slik at et enkelt idrettslag eller et enkelt idrettsråd har flertall alene. Dersom det er ønskelig å få gjennomslag for en sak, er det derfor uansett nødvendig å utarbeide god argumentasjon, og spre denne argumentasjonen til andre delegater. Slik sett blir ikke situasjonen veldig ulik avhengig av størrelsen på idrettskretsen.

Idrettsdemokratiet er viktig, og det er en risiko for at manglende engasjement i råd og lag gir dårlig balanse mellom administrasjon og politisk valgte representanter. Vi mener likevel at engasjement ikke først og fremst avhenger av kretsens størrelse; det handler om å legge til rette for engasjement gjennom

å behandle viktige og godt forberedte saker, og ved å la det være rom for tilbakemeldinger fra «grasrota» gjennom flere kanaler. Det kan tenkes at Viken idrettskrets ikke har gjort nok på dette området så langt, men vi mener at det bør være mulig å ha et levende idrettsdemokrati også innenfor rammene av Viken idrettskrets.

Samtidig er et opplagt at det enkelte råd og den enkelte klubb vil få større makt gjennom økt «stemmeandel» i tre kretser fremfor dagens store krets. Vår samlede vurdering er derfor at en overgang til modell 1 vil gi en svakt positiv virkning på dette kriteriet.

4.1 1 Fleksibilitet for endringer

4.1.1 Informantenes vurdering

I workshopene blir det påpekt av enkelte at små organisasjoner erfaringsmessig er lettere å snu rundt enn store organisasjoner. Imidlertid må administrasjonen i Viken idrettskrets ansees som en liten organisasjon med 17 ansatte.

Andre trekker frem at de er imponert over hvordan Viken idrettskrets har klart å være fleksible gjennom pandemien. Selv om de ikke vet hvordan tilsvarende fleksibilitet hadde vært med tre idrettskretser, er det vanskelig å se at det har vært en ulempe å være en stor krets.

De fleste synes å mene at fleksibilitet i større grad handler om kultur og ledelse enn om organisering i en eller tre kretser. Vår oppsummering er derfor at informantene opplever at dette kriteriet ikke skiller mellom de to modellene.

4.1.2 Oslo Economics' vurdering

Selv om vi opplever at Viken idrettskrets har evnet å være fleksibel gjennom pandemien, er ikke dette et bevis på at ikke også de tre tidligere kretsene ville vært fleksible dersom den organiseringen hadde blitt videreført. Vi støtter synet om at endringsevne og endringsvilje først og fremst er et spørsmål om kultur og ledelse, og dermed gir det ikke utslag på dette kriteriet om det er en eller tre idrettskretser.

4.1 2 Fravær av omstillingsbehov

4.1.2.1 Informantenes vurdering

Det vil oppstå noe behov for omstilling ved en oppsplitting av dagens idrettskrets. Dette er noe alle i workshopene synes å være enige om. Imidlertid er det noe ulike oppfatninger om hvor stort omstillingsbehovet vil være.

«Oppsplittingsprosessen vil koste penger som heller bør brukes inn mot aktivitet»

Kilde: Fritekstsvaer fra et større idrettslag i gamle Østfold

Selv om Viken idrettskrets har beholdt ett kontor i hvert fylke, er det ved en deling til tre kretser ikke mulig å la de ansatte på kontorstedet i Østfold arbeide videre som administrasjon for Østfold idrettskrets, uten enkelte endringer. En overgang til tre kretser vil bety at de ansatte må arbeide bredere og med flere fagfelt enn de har gjort i dag, ettersom alle fagfelt bør være representert i hver enkelt administrasjon. Dette vil kreve nye stillingsbeskrivelser, og det kan bli behov for å rekruttere ny spisskompetanse til enkelte administrasjoner, samt daglige ledere for administrasjonene. Behovet kan reduseres av et fortsatt tett samarbeid mellom kretsene, men det er ikke opplagt at det er en håndterbar løsning over tid.

Noen synes å mene at det vil medgå mye tid til slik omstilling, og at det vil gjøre kretsen(e) dårlig i stand til å yte et godt servicetilbud over lengre tid. Andre mener at det raskt vil gå seg til med tre nye kretser.

Totalt sett sitter vi igjen med at en overgang til tre kretser vil gi negative konsekvenser på dette kriteriet, men at det er uenighet om hvor stor denne konsekvensen er.

«Det er viktig at idrettskretsen bruker sine ressurser til å hjelpe oss og vår idrett, og ikke til å omorganisere seg selv.»

Kilde: Fritekstsvaer fra et mindre idrettslag i gamle Østfold.

4.12.2 Oslo Economics' vurdering

Vi mener at det er klart at det vil oppstå et omstillingsbehov ved en overgang til tre kretser. Det vil bli nødvendig med nye stillingsbeskrivelser, og enkelte ansatte vil antagelig måtte få en annen tilhørighet enn før 2020. Enkelte vil kanskje også måtte bytte arbeidssted. Det er risiko for at det vil komme oppsigelser som en konsekvens av en slik omstilling.

Vi tror likevel det er mulig å gjennomføre dette på en relativt smidig måte, der en stor del av kompetansen ivaretas, og uten at det gode arbeidet for å støtte idrettslag og idrettsråd blir forstyrret i en veldig lang periode. Vi er således mer bekymret for de varige negative virkningene av en overgang til modell 1 enn av selve omstillingsprosessen. Vår vurdering er at en overgang fra modell 0 til modell 1 vil gi en svak virkning knyttet til behov for omstilling, det vil si en svakt negativ virkning når kriteriet er «(fravær av omstilling)».

5. Samlet vurdering og anbefaling

Oslo Economics anbefaler at Viken består som én samlet idrettskrets. Vi vurderer at det vil være flere negative konsekvenser ved en deling av kretsen, og bare én tydelig positiv konsekvens. Usikkerhet knyttet til relasjon til og finansiering fra tre fylkeskommuner sammenlignet med én, vil reduseres over tid. Dersom det viser seg krevende å ivareta disse relasjonene som en samlet idrettskrets, vil det være mulig å fatte en beslutning om deling på et senere tidspunkt.

De ulike organisasjonsmodellene er vurdert etter et sett med kriterier for å belyse fordeler og ulemper. I dette kapitlet vurderer vi kriterienes viktighet, før vi redegjør for idrettens og vår egen samlede vurdering av konsekvenser av en overgang fra dagens organisering i én idrettskrets (modell 0) til en organisering med tre idrettskretser (modell 1). Med utgangspunkt i de samlede vurderingene gir vi en anbefaling om hva vi mener vil være mest formålstjenlig for idretten i regionen. Til slutt gjør vi en vurdering av en organisering hvor idrettskretsen er delt i tre, men med en felles administrasjon (modell 2).

5.1 Kriterienes viktighet

Vurderingen av konsekvenser ved en deling av idrettskretsen, slik det er redegjort for i forrige kapittel, må ses i lys av at de ulike vurderingskriteriene kan ha ulik viktighet. En liten positiv konsekvens på et svært viktig kriterium kan være mer utslagsgivende for konklusjonen enn en stor positiv konsekvens på et lite viktig kriterium. Det må derfor gjøres en vurdering av hvilke vurderingskriterier som er viktige og mindre viktige.

5.1.1 Informantenes vurdering

I diskusjonen i workshopene om hvilke kriterier som er de viktigste, synes det i ganske stor grad å være enighet blant deltakerne. De fleste trekker frem de tre første kriteriene

- Tilgang på riktig kompetanse
- Tilgang på finansiering
- Effektiv ressursutnyttelse

som nødvendige forutsetninger for idrettskretsens arbeid. Disse kriteriene må derfor regnes for å være svært viktige. Utover dette trekkes særlig kriterium 4, samhandling med idrettslag og idrettsråd, frem som viktig, fordi kretsens fremste oppgave er å bidra til å

skape aktivitet, og aktiviteten skjer ute i idrettslagene. Også samhandling med fylkeskommunene trekkes frem av flere som viktig, siden planprosesser og arbeid med idrettsanlegg er viktig for mange idrettslag.

Noen peker også på kriteriet om påvirkningsmulighet for idrettslag og idrettsråd som svært viktig. Begrunnelsen for dette er at idrettsdemokratiet er et viktig prinsipp som skal holdes høyt.

5.1.2 Oslo Economics' vurdering

I stor grad er vi enig i prioriteringen som har fremkommet i workshopene. Vi vurderer at de tre første kriteriene er nødvendige forutsetninger for at idrettskretsen skal kunne løse sine oppgaver, og disse gis dermed høyeste grad av viktighet. Men samhandlingen med idrettslag og idrettsråd er like viktig – det er dette som er selve kjernen i idrettskretsens formål og begrunnelse.

Av de øvrige kriteriene mener vi følgende fire er noe viktigere enn de resterende:

- Samhandling med fylkeskommuner
- Påvirkning og gjennomslag for kretsting og styre
- Påvirkning og gjennomslag for råd og lag
- Fravær av omstillingsbehov

Argumentasjonen for at samhandling med fylkeskommuner er viktig er at disse står for en stor andel av finansieringen. Samtidig spiller fylkeskommunene en viktig rolle ved finansiering av idrettsanlegg og i planprosesser, noe som legger et grunnlag for god aktivitet i idretten.

Påvirkning og gjennomslag mener vi er viktig fordi det kan tenkes at idretten i Viken-fylkene har behov som bare kan løses i NIF, Kulturdepartementet eller av andre nasjonale myndigheter. I disse tilfellene vil det være viktig at idrettskretsen kan ta opp disse sakene, og bli hørt.

Fravær av omstillingsbehov er viktig fordi omstilling krever ressurser (penger og tid) som ellers kunne vært brukt på det viktigste; hjelpe idrettslag og idrettsråd med å skape aktivitet i idretten.

At vi har valgt å legge middels viktighet og ikke høyeste grad av viktighet på påvirkning og gjennomslag for lag og råd skyldes at idrettsrådene opplever dette som viktig, men at klubbene selv opplever dette som noe mindre viktig; det synes å være viktigere for dem å få hjelp av kretsen når konkrete utfordringer oppstår.

5.2 Samlet vurdering av konsekvenser ved overgang til modell 1

5.2.1 Informantenes samlede vurdering

Vår oppfatning er at deltakerne i workshopene er splittet i synet på om en deling av Viken idrettskrets vil være positivt eller negativt, men at det likevel synes å være en overvekt av dem som ønsker å beholde Viken idrettskrets slik den er i dag. Et slikt ønske om å bevare status quo kan enten skyldes at informantene mener en samlet krets gir de beste resultatene, eller at de mener at det ikke spiller noen rolle – og da vil den fornuftige tilnærmingen være å ikke gjøre endringer.

I spørreundersøkelsen ble respondentene eksplisitt bedt om å ta stilling til hva de mener vil være best for idretten i deres region. Svarene er gjengitt i Figur 5-1, og viser at for idrettsråd og særforbund/-krets er det flest som mener det er best om Viken idrettskrets består som én idrettskrets. For idrettslagene er det flest som svarer at de tror det beste er om Viken idrettskrets deles i tre. Det er likevel et flertall som mener Viken idrettskrets bør bestå, eller at organiseringen ikke spiller noen rolle.

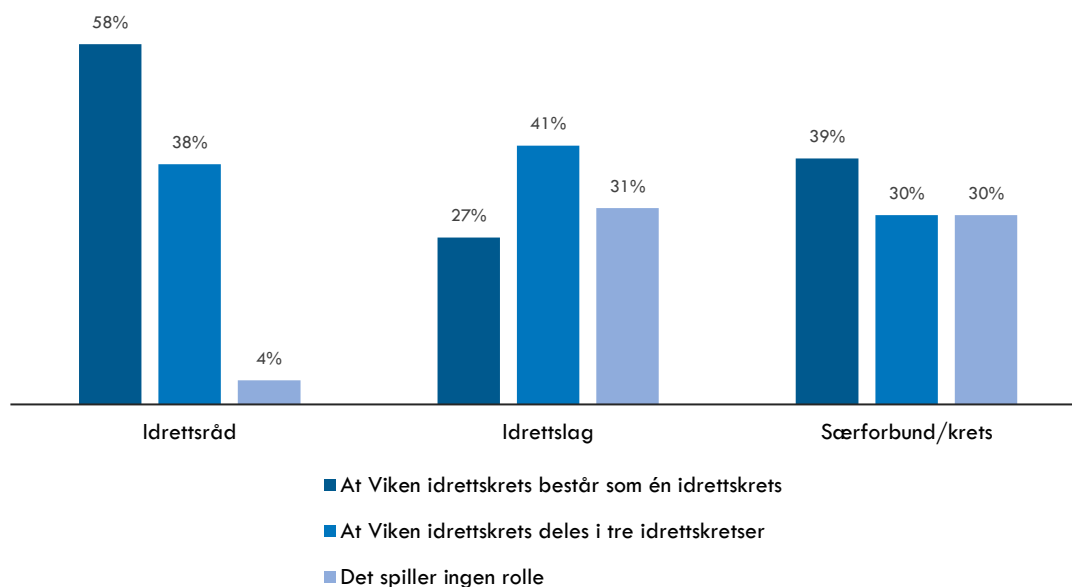
Svarene viser videre at mens mange idrettslag og særforbund/krets ikke har bestemte meninger om organiseringens betydning, har de aller fleste idrettsrådene en bestemt oppfatning av hvilken organisering de mener er best for idretten i deres region.

Figur 5-2 viser andel av respondenter som mener det beste for idretten er om Viken idrettskrets deles i tre idrettskretser, fordelt på geografi og bruk av idrettskretsens tjenester.

Den geografiske fordelingen viser at én av tre idrettslag og idrettsråd mener det beste for idretten i deres region vil være en deling av Viken idrettskrets, uavhengig av hvilket fylke de tilhører. Unntakene er idrettsråd i Buskerud og idrettslag i Østfold. Et flertall av disse mener det vil være bedre med egne idrettskretser for Østfold, Buskerud og Akershus.

Fordelingen basert på faktisk bruk av idrettskretsens tjenester viser at andelen som ønsker en delt idrettskrets er størst blant de som ikke har erfaring fra arbeid med Viken idrettskrets.

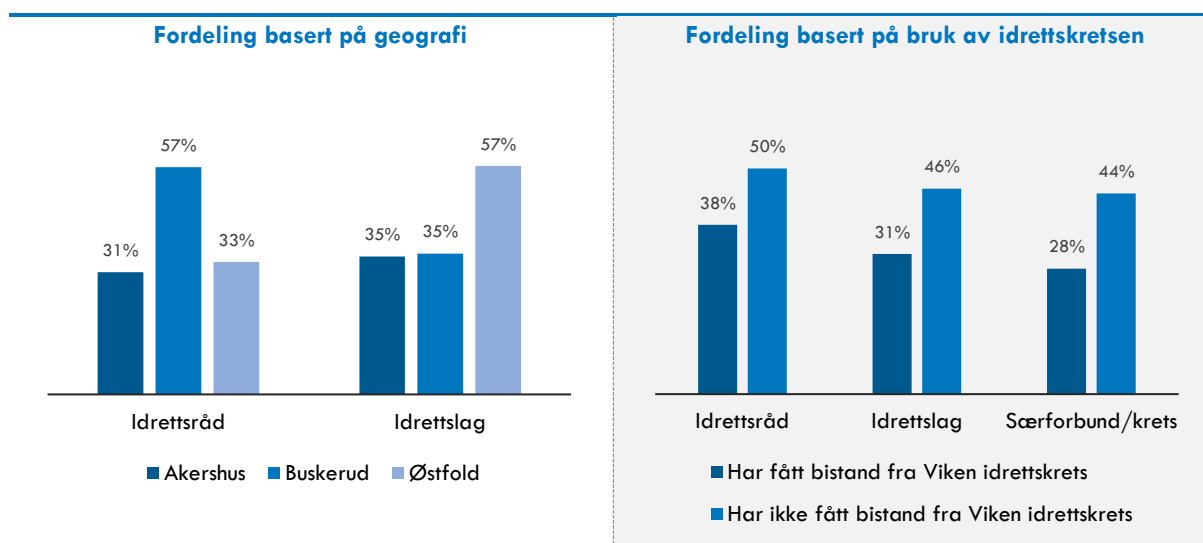
Figur 5-1: Alt i alt, hva tror du er best for idretten i din region?*

*Enkelte kan ha svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

Figur 5-2: Andel av respondenter som mener det beste for idretten er om Viken idrettskrets deles i tre idrettskretser*

*Enkelte kan ha svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

Informantene har ikke selv gitt en score per vurderingskriterium. I Tabell 5-1 har vi forsøkt å oversette deres innspill ved bruk av scoresettingen beskrevet i kapittel 1.2.5. En tredelt skala er benyttet for viktighet og konsekvens, med positivt fortegn der det er snakk om positive konsekvenser ved en deling av kretsen, og negativt fortegn der det er snakk om negative konsekvenser ved en deling av kretsen.

Det synes i stor grad å være enighet om at en samlet Viken idrettskrets gir de beste forutsetningene for tilgang på kompetanse og effektiv drift. Det synes også å være stor grad av enighet om at en slik endring i liten eller ingen grad påvirker fleksibilitet, samhandlingen med særkretser eller samhandling med NIF. For de øvrige kriterier opplever vi i større grad at det er ulike meninger om hva som vil være

konsekvensene. I vår scoresetting har vi forsøkt å tolke hva som er det vanligste synspunktet i tilfellene der det er delte meninger.

Som vi ser er vår oppfatning at informantene samlet sett ser en overvekt av negative konsekvenser ved en deling av kretsen. Det kan innvendes at dette synes å ikke samsvare med idrettslagenes svar i spørreundersøkelsen, der bare 27 prosent mener Viken idrettskrets bør bestå som en samlet krets. Samtidig svarer nesten hvert tredje idrettslag at det ikke spiller noen rolle hvordan kretsene er organisert, og idrettsrådene, som ofte har mer kunnskap om idrettskretsens virke enn idrettslagene, er relativt tydelige på at Viken idrettskrets ikke bør deles opp.

Tabell 5-1: Idrettens samlede vurdering

Kriterium	Viktighet	Konsekvens ved overgang til tre kretser
Tilgang på kompetanse	3	-2
Tilgang på finansiering	3	-1
Effektiv ressursutnyttelse	3	-1
Samhandling med idrettsråd og idrettslag	3	0
Samhandling med særkretser og særforbund	1	0
Samhandling med NIF	1	0
Samhandling med fylkeskommuner	2	1
Samhandling med andre interessenter	1	-2
Påvirkning og gjennomslag for kretsting og styre	2	0
Påvirkning og gjennomslag for råd og lag	2	+1
Fleksibilitet for endringer	1	0
Fravær av omstillingsbehov	2	-1
Vektet sum		-12

Kilde: Oslo Economics

5.2.2 Oslo Economics' samlede vurdering

Som det fremgår av Tabell 5-2 mener vi det er overveiende negative konsekvenser ved en overgang fra dagens organisering til en organisering med tre idrettskretser. Vi anbefaler derfor en videreføring av dagens organisering.

Våre vurderinger synes i noen grad å gå mer i favør av videreføring av dagens modell enn idrettens egen vurdering. Samtidig er det viktig å få frem at idretten synes å være delt i dette spørsmålet, og argumentasjonen knyttet til det enkelte vurderingskriterium er sprikende. Vi opplever at en del av argumentene som fremføres for en deling av idrettskretsen er mer basert på antagelser om at lokalkunnskap og lokal forankring på sikt vil forsvinne i en stor idrettskrets som Viken. Etter vårt syn er ikke slike antagelser i seg selv et gyldig argument for deling; det må også pekes på konkrete grunner til at kretsene vil arbeide på en annen og bedre måte etter en oppdeling.

Vår erfaring fra andre organisasjoner og organiseringsprosesser gjør oss trygge på at det er stordriftsfordeler også i en idrettskrets. Muligheten til å tiltrekke seg og utnytte kompetanse på en effektiv måte gir igjen mulighet til å gi idrettslag og idrettsråd

god hjelp og svar på konkrete spørsmål. En stor krets gir også mulighet til gjennomslag på nasjonale arenaer. Dette er derfor, slik vi ser det, vektige argumenter for å bevare Viken idrettskrets som den er i dag.

Det er likevel viktig å fremheve at det knytter seg usikkerhet til vurderingen av enkelte kriterier. Dette gjelder særlig for finansiering og for samhandling med fylkeskommunen. Dersom NIF skulle utarbeide en ny modell for tilskudd til idrettskretser, der store idrettskretser kommer dårligere ut, kan dette være et tungt argument for å gå over til en modell med tre idrettskretser. Dersom Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommune ikke ser seg tjent med å gi tilskudd til en idrettskrets som ikke er begrenset til sitt fylke, vil det også kunne være tungtveiende argument for endring.

En videreføring av dagens organisering vil etter vårt syn uansett være det riktige valget basert på dagens kunnskap. Dersom det senere fremkommer ny informasjon om NIFs og fylkeskommunenes finansiering av idrettskretsen, og denne viser at det er klart fordelaktig med tre separate kretser, kan et vedtak om deling fattes på et senere tidspunkt.

Tabell 5-2: Oslo Economics' samlede vurdering

Kriterium	Viktighet	Konsekvens ved overgang til tre kretser
Tilgang på kompetanse	3	-3
Tilgang på finansiering	3	-1
Effektiv ressursutnyttelse	3	-1
Samhandling med idrettsråd og idrettslag	3	-1
Samhandling med særkretser og særforbund	1	0
Samhandling med NIF	1	0
Samhandling med fylkeskommuner	2	0
Samhandling med andre interessenter	1	-2
Påvirkning og gjennomslag for kretsting og styre	2	-2
Påvirkning og gjennomslag for råd og lag	2	+1
Fleksibilitet for endringer	1	0
Fravær av omstillingsbehov	2	-1
Vektet sum		-24

Kilde: Oslo Economics

5.3 Vurdering av modell 2

Vi er tydelige på en anbefaling av modell 0 fremfor modell 1. Anbefalingen av modell 0 står seg også dersom vi introduserer modell 2 i vurderingen.

Modell 2 kan tilsynelatende sikre fortsatt god tilgang til kompetanse og effektiv ressursutnyttelse fordi det fortsatt er én administrasjon. Samtidig gir modellen god score i vurderingen av påvirkning for idrettslag og idrettsråd. Slik sett kommer modellen godt ut i en samlet vurdering.

Motargumentet er at denne modellen kun vil fungere i perioder hvor de tre kretstingene og de tre kretsstyrene har like strategier og handlingsprogrammer, og full tillit til at administrasjonen benytter ressursene på en rettferdig og hensiktsmessig måte.

All erfaring tilsier at en slik situasjon ikke vil være normalen. I realiteten vil det oppstå en rekke tilfeller der daglig leder i fellesadministrasjonen vil oppleve motstridende «bestillinger» fra de tre kretsstyrene. Det vil da være svært krevende å sikre at ressursbruk i de tre fylkene står i stil med hvordan kostnaden er fordelt mellom idrettskretsene. Det som tilsynelatende er én felles administrasjon kan risikere å bli delt i mindre enheter som arbeider innenfor de geografiske rammene av fylkene, eller med parallelle, men ikke like tiltak, som oppfyller ulike handlingsplaner. Behovet for koordinering og styring kan bli så stort at det for alle praktiske formål ville vært enklere og mer ressursøkonomisk å dele administrasjonen i tre.

Det vil også oppstå praktiske spørsmål knyttet til hvordan de tre styrene skal følge opp administrasjonen, og hvordan eventuelle konflikter skal løses.

De som argumenterer for modell 2, peker på at de tre kretsstyrene kan velge et samarbeidsråd. Det vil da være dette samarbeidsrådet som ansetter administrasjonens daglige leder, og som gir oppgaver til administrasjonen. Dermed vil administrasjonen fortsatt bare ha «en herre» slik den har i modell 0 og modell 1.

Opprettelsen av et slikt samarbeidsråd gjør etter vårt syn liten forskjell; de styringsmessige utfordringene består, de bare flyttes til et nytt sted. Hvordan skal samarbeidsrådet bli enige om en felles strategi og handlingsplan som administrasjonen skal arbeide for å oppfylle, hvis de tre kretsenes strategier er motstridende? Skal det fattes flertallsvedtak i samarbeidsrådet, slik at for eksempel Østfolds strategi gis forrang fremfor Buskeruds strategi? Hva betyr det i så fall for idrettsdemokratiet i Buskerud? Hvis det ikke skal fattes vedtak basert på flertall, men basert på konsensus, hva skjer da dersom det er umulig å oppnå konsensus?

Det oppstår også spørsmål om hvilke fullmakter representantene i samarbeidsrådet skal ha. Når må disse gå tilbake til sine kretsstyrene og når kan de selv avggi stemme i samarbeidsrådet? Hvis representantene i samarbeidsrådet har for vide fullmakter, er det samarbeidsrådet som er det reelle kretsstyret (slik at man strengt tatt er i modell 0, ikke modell 2), hvis

representantene i samarbeidsrådet ikke har relativt vide fullmakter, gir ikke samarbeidsrådet vesentlig verdi i styringsmessig forstand.

Tilhengerne av modell 2 peker på at idretten er tuftet på samarbeid, og at det sjelden er store konflikter. Det trekkes frem at idretten stort sett har felles mål og ambisjoner, uavhengig av geografisk tilhørighet.

Motstanderne av modell 2 trekker blant annet frem at det var svært ulike kulturer, og også ulike prioriteringer, i de tre idrettskretsene som gikk sammen i Viken idrettskrets. Dette synliggjør risikoen

for at modell 2 vil gi svært sprikende styringssignaler til en felles administrasjon.

Det er etter vårt syn aldri hensiktsmessig å velge en organiseringsmodell som kun fungerer i gode tider. Selv om det kan tenkes at modell 2 kan fungere godt på kort sikt, er det etter vår vurdering stor risiko for at det vil oppstå styringsmessige utfordringer som gjør at modellen ikke bare er mindre egnet enn modell 0, men også mindre egnet enn modell 1. Vi kan derfor ikke anbefale en overgang til modell 2, med tre kretser som deler en felles administrasjon.

6. Referanser

- NIF, 2021. *Hva er forskjellen på klubb, gruppe og gren?*. [Internett]
Available at: <https://www.idrettsforbundet.no/digital/klubbadmin/organisasjon/forskjell-pa-klubb-gruppe-og-gren/>
[Funnet 31 Oktober 2022].
- NIF, 2021. *Lovnorm for Idrettskretser §8 Idrettskretstinget*. s.l.:s.n.
- NIF, 2022. *NIFs lov Kapittel 3: Idrettstinget §3-1*. Norsk idretts høyeste myndighet. s.l.:s.n.
- NIF, 2022. *NIFs lov Kapittel 5 Idrettskretser §5-1 1*. Idrettskretsens styre. s.l.:s.n.
- NIF, 2022. *NIFs lov Kapittel 5: Idrettskretser §5-1*. Formål mv.. s.l.:s.n.
- NIF, 2022. *NIFs lov Kapittel 5: Idrettskretser §5-2*. Oppgaver. s.l.:s.n.
- NIF, 2022. *NIFs lov Kapittel 5: Idrettskretser §5-7*. Innkalling. s.l.:s.n.
- NIF, 2022. *NIFs lov Kapittel 8: Idrettsråd §8-1 og 8-2*. s.l.:s.n.
- NIF, 2022. *NIFs love Kapittel 5: Idrettskretser §5-1 2*. Organisasjonssjefen. s.l.:s.n.
- NIF, 2022. *Om Viken Idrettskrets*. [Internett]
Available at: <https://www.idrettsforbundet.no/idrettskrets/viken/om-viken-idrettskrets/om-idrettskretsen/>
[Funnet 31 Oktober 2022].

Vedlegg A Spørreundersøkelsene

I det følgende presenterer vi spørsmålene som er stilt i spørreundersøkelsene til idrettslag, idrettsråd og særforbund/særkretser i Viken idrettskrets. Spørsmålene til de tre gruppene er tilnærmet like, og vi har derfor slått sammen spørsmålene for hver av gruppene i denne presentasjonen. Der det er spørsmål som er unike for en gruppe er dette tydeliggjort.

Spørreundersøkelse til idrettslag/idrettsråd/særforbund/særkrets i Viken idrettskrets

- (Kun til særforbund/særkrets) Representerer du en særkrets (regionalt organisert) eller et særforbund (ikke regionalt organisert):
 - Særkrets
 - Særforbund
- Hvilket idrettslag/idrettsråd/særforbund/særkrets representerer du?
- Hvor lenge har du arbeidet eller hatt verv i idrettslaget/idrettsrådet/særforbundet/særkretsen?
 - Siden før 2018
 - Siden 2018
 - Siden 2019
 - Siden 2020
 - Siden 2021
 - Dette er mitt første år
- Har ditt idrettslag/idrettsråd/særforbund/særkrets fått bistand fra Viken idrettskrets til større eller mindre oppgaver siden 2020?
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke
- I hvilken grad kjenner du til arbeidet som gjøres i idrettskretsen?
 - I svært stor grad
 - I stor grad
 - I noen grad
 - I liten grad
 - I svært liten grad
- Hvor viktig er det for ditt idrettslag/idrettsråd/særforbund/særkrets å kunne søke hjelp fra idrettskretsen i spørsmål som omhandler:

Kategori/Svar	Svært lite viktig	Lite viktig	Verken viktig eller uviktig	Litt viktig	Svært viktig	Vet ikke
Juridiske problemstillinger						
Økonomiske problemstillinger						
Paraidrett						
Anleggsutvikling						
Arrangementer						
Annet						

7. Hvordan tror du en endring fra Viken idrettskrets til en organisering med egne idrettskretser for Østfold, Buskerud og Akershus vil påvirke hvor rask og god hjelp ditt idrettslag/idrettsråd/særforbund/særkrets får ved spørsmål som omhandler:

Kategori/Svar	Vesentlig svakere	Noe svakere	Uendret	Noe bedre	Vesentlig bedre	Vet ikke
Juridiske problemstillinger						
Økonomiske problemstillinger						
Paraidrett						
Anleggsutvikling						
Arrangementer						
Annet						

8. (Kun til idrettsråd og særforbund/særkretser) Deltok representanter for idrettsrådet/særforbundet/særkretsen din på kretstinget i 2022?
- Ja
 - Nei
 - Vet ikke
9. Hvor viktig er det for ditt idrettslag/idrettsråd/særforbund/særkrets å kunne påvirke beslutninger i idrettskretsen?
- Svært viktig
 - Litt viktig
 - Verken viktig eller uviktig
 - Lite viktig
 - Svært lite viktig
10. Hvordan tror du en endring fra Viken idrettskrets til en organisering med egne idrettskretser for Østfold, Buskerud og Akershus vil påvirke ditt idrettslags/idrettsråds/særforbund/særkrets muligheter til å påvirke beslutninger i idrettskretsen?
- Vesentlig forbedrede muligheter
 - Noe forbedrede muligheter
 - Uendrede muligheter
 - Noe svakere muligheter
 - Vesentlig svakere muligheter

11. Nedenfor har vi listet opp ulike faktorer som kan beskrive idrettskretsens arbeid. Vi ber deg ta stilling til hvor viktig eller uviktig disse faktorene er for ditt idrettslag:

Kategori/Svar	Svært lite viktig	Lite viktig	Verken viktig eller uviktig	Litt viktig	Svært viktig
At vi får en rask og korrekt respons på våre henvendelser til idrettskretsen					
At idrettskretsen selv kontakter oss med informasjon om problemstillinger de tror har relevans for oss					
At ansatte i idrettskretsen som arbeider med problemstillinger vi er opptatt av sitter nær oss geografisk					
At ansatte i idrettskretsen er spesialister på sine fagområder					
At ansatte i idrettskretsen er generalister som kan litt om alt					

12. Alt i alt, hva tror du er best for idretten i din region?

- At Viken idrettskrets består som én idrettskrets
- At Viken idrettskrets deles i tre idrettskretser
- Det spiller ingen rolle

13. Om du ønsker å gi en nærmere begrunnelse for dine vurderinger eller har andre momenter du mener bør med i vår utredning kan du gi oss en tilbakemelding her:

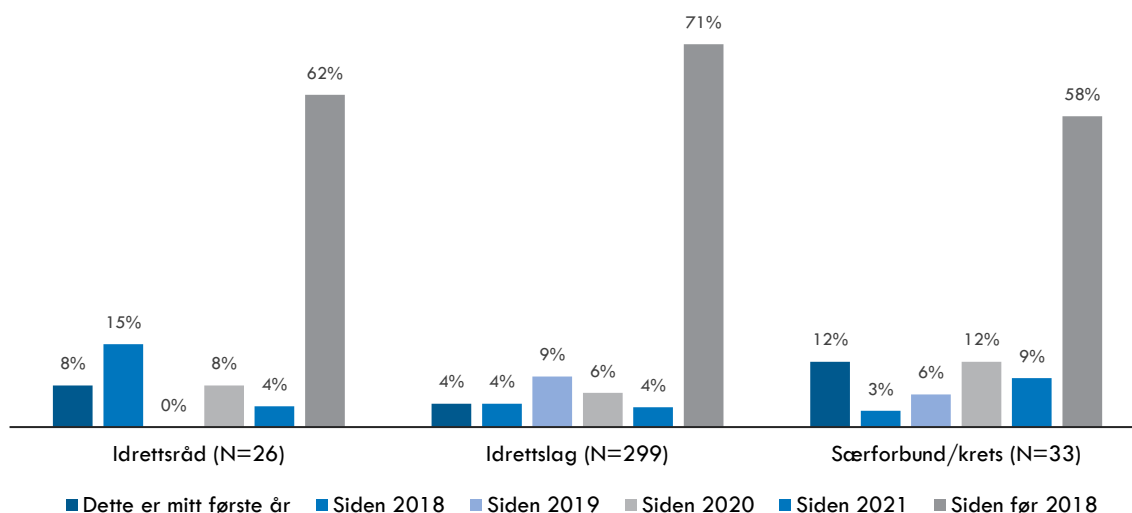
- Fritekst

Vedlegg B Resultater fra spørreundersøkelsene

B.1.1 Erfaring fra arbeid i idretten

Majoriteten av de som har besvart undersøkelsen har erfaring fra arbeid/deltakelse/verv i idretten både før og etter opprettelsen av Viken idrettskrets.

Figur B-1: Hvor lenge har du arbeidet/hatt verv eller deltatt i idrettsrådet, idrettslaget eller særforbundet/-kretsen*

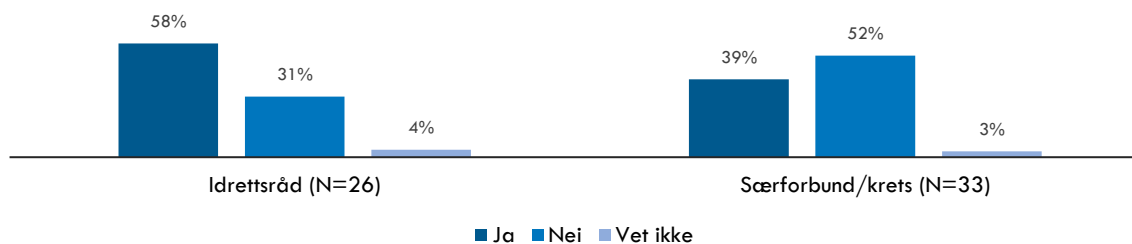

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

*Enkelte har svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Blant respondentene som representerer idrettsrådene er det et flertall som deltok på idrettskretstinget i 2022. For særforbundene/særkretsene deltok under halvparten av de som har respondert på tinget.

Figur B-2: Deltok representanter fra idrettsrådet/særforbundet/særkretsen din på kretstinget i 2022?*

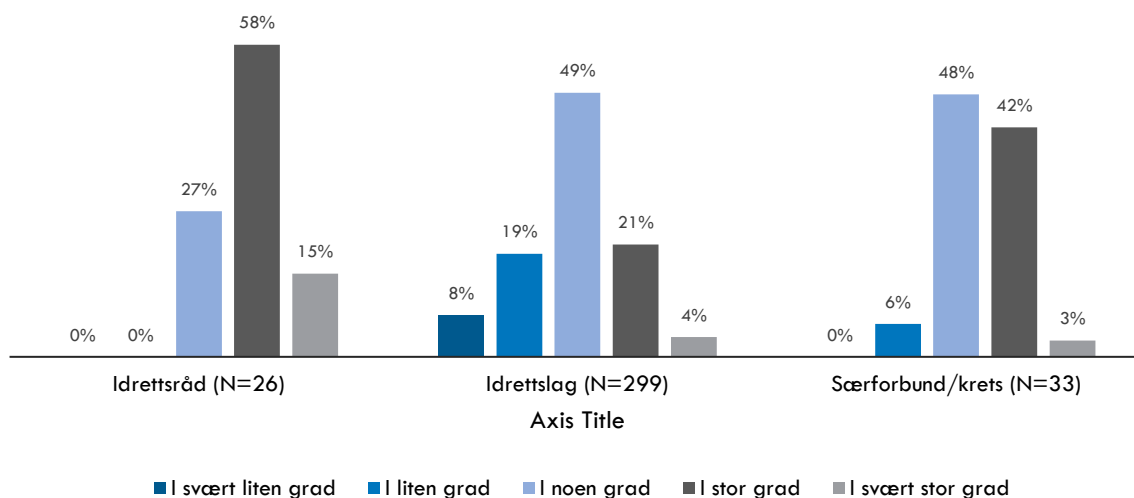
Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

*Enkelte har svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

B.1.2 Kjennskap til Viken idrettskrets' arbeid

Kjennskapen til idrettskretsens arbeid er best hos idrettsrådene, mens hos idrettslagene er det 27 prosent som sier de enten har liten eller svært liten kjennskap til idrettskretsens arbeid. For særforbund/særkrets er det få som ikke har kjennskap til idrettskretsens arbeid, men det er flest som svarer at de bare i noen grad kjenner til arbeidet som gjøres.

Figur B-3: I hvilken grad kjenner du til arbeidet som gjøres i idrettskretsen?*

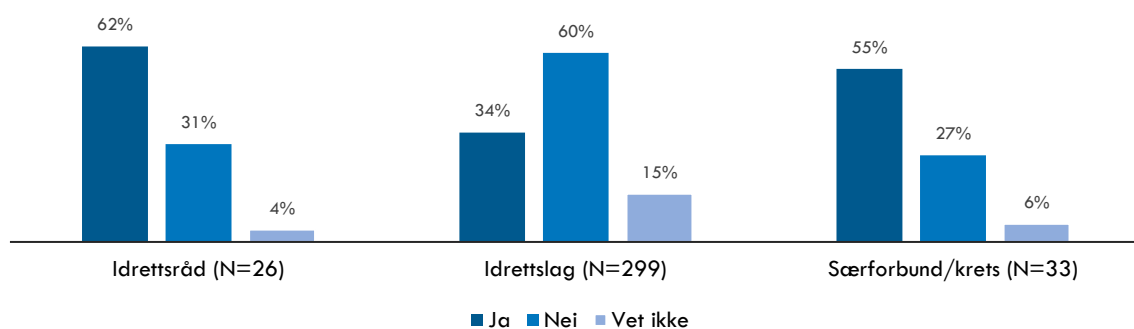

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

Enkelte har svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

De fleste idrettsråd og særforbund som har besvart spørreundersøkelsen har fått bistand fra Viken idrettskrets. For idrettslagene er det motsatt. Cirka en av tre idrettslag har fått bistand fra Viken idrettskrets.

Figur B-4: Har ditt idrettslag/idrettsråd/særforbund fått bistand fra Viken idrettskrets til større eller mindre oppgaver siden 2020?*

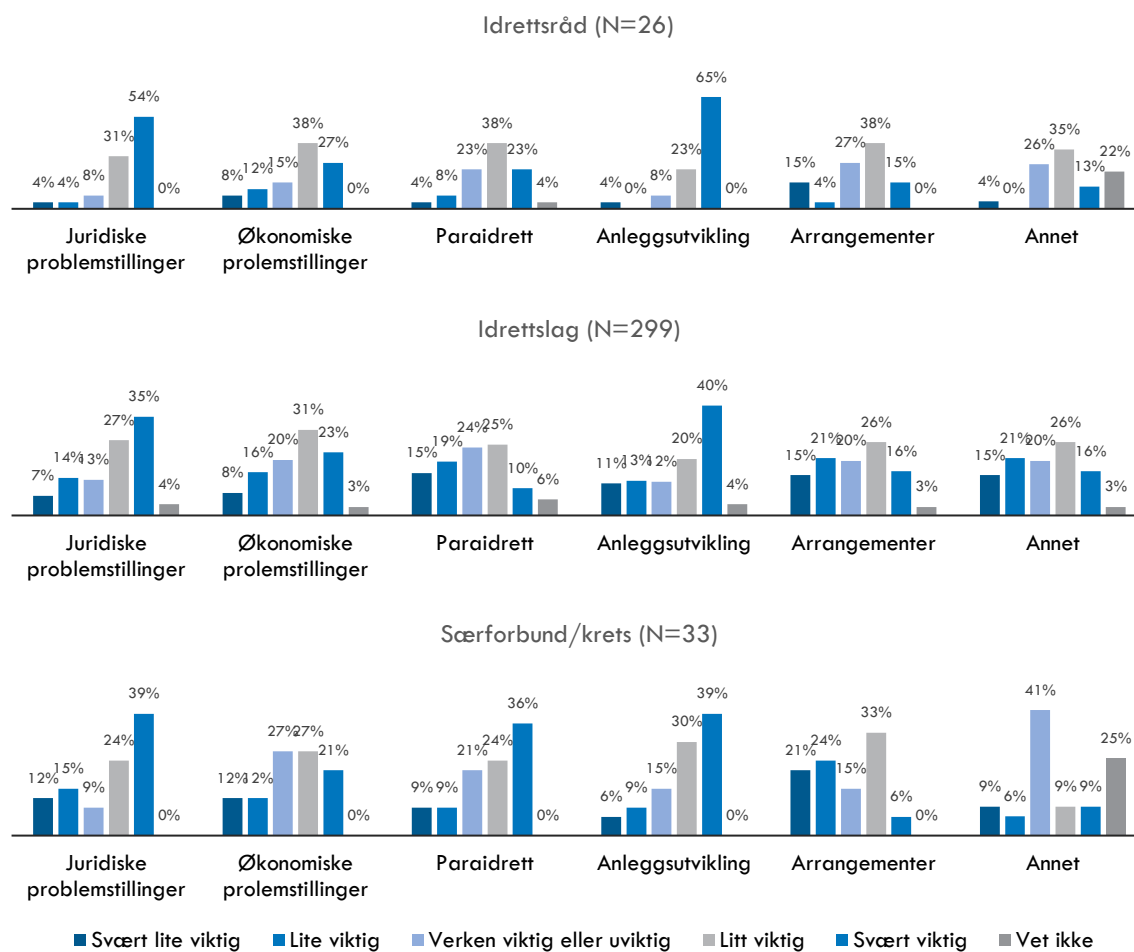
Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

*Enkelte har svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

B.1.3 Idrettskretsens viktigste oppgaver

Respondentene er enige om at det viktigste er å kunne søke bistand til anleggsutvikling. Det er i stor grad samme oppfatninger om hva det er viktig å kunne søke bistand om, samt hvor viktig det er. Unntakene er paraidrett, hvor særforbund/særkrets uttrykker et større behov for å kunne søke bistand fra idrettskretsen, og arrangementer, hvor idrettslagene uttrykker et større behov for bistand.

Figur B-5: Hvor viktig er det for ditt idrettslag/idrettsråd/særforbund/særkrets å kunne søke hjelp fra idrettskretsen i spørsmål som omhandler ...

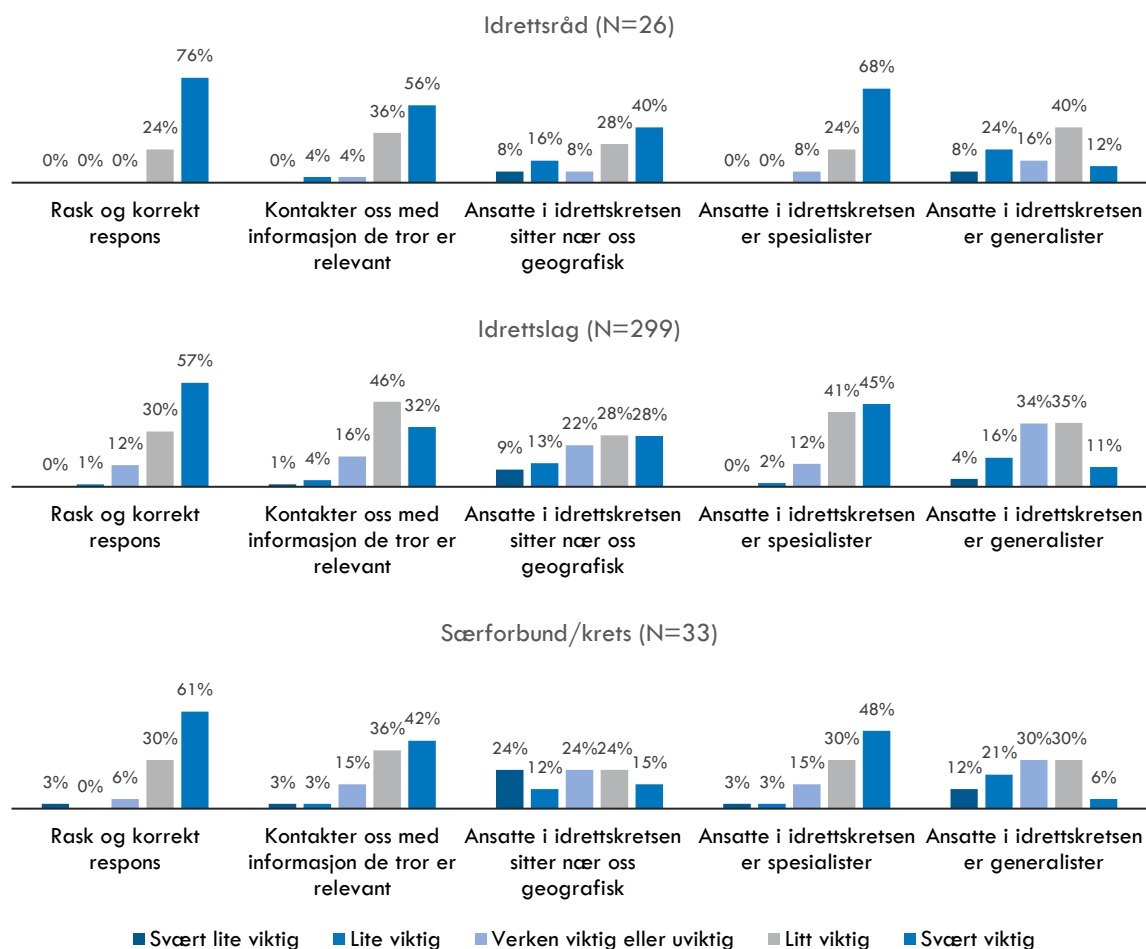

*Enkelte har svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

Alle respondentene mener det er viktigst å få en rask og korrekt respons på henvendelser til idrettskretsen. Minst viktig er det at ansatte i idrettskretsen er generalister som kan litt om alt, samt geografisk nærhet. Det er imidlertid snakk om grad av viktighet. Med unntak av vurderingen til særforbund/særkretser av viktigheten av nærhet og at ansatte i idrettskretsen har generell kompetanse, heller samtlige vurderinger mer mot at faktorene er viktig enn uviktig.

Figur B-6: Nedenfor har vi listet opp ulike faktorer som kan beskrive idrettskretsens arbeid. Vi ber deg ta stilling til hvor viktig eller uviktig disse faktorene er for ditt idrettsråd/idrettslag/særforbund/særkrets

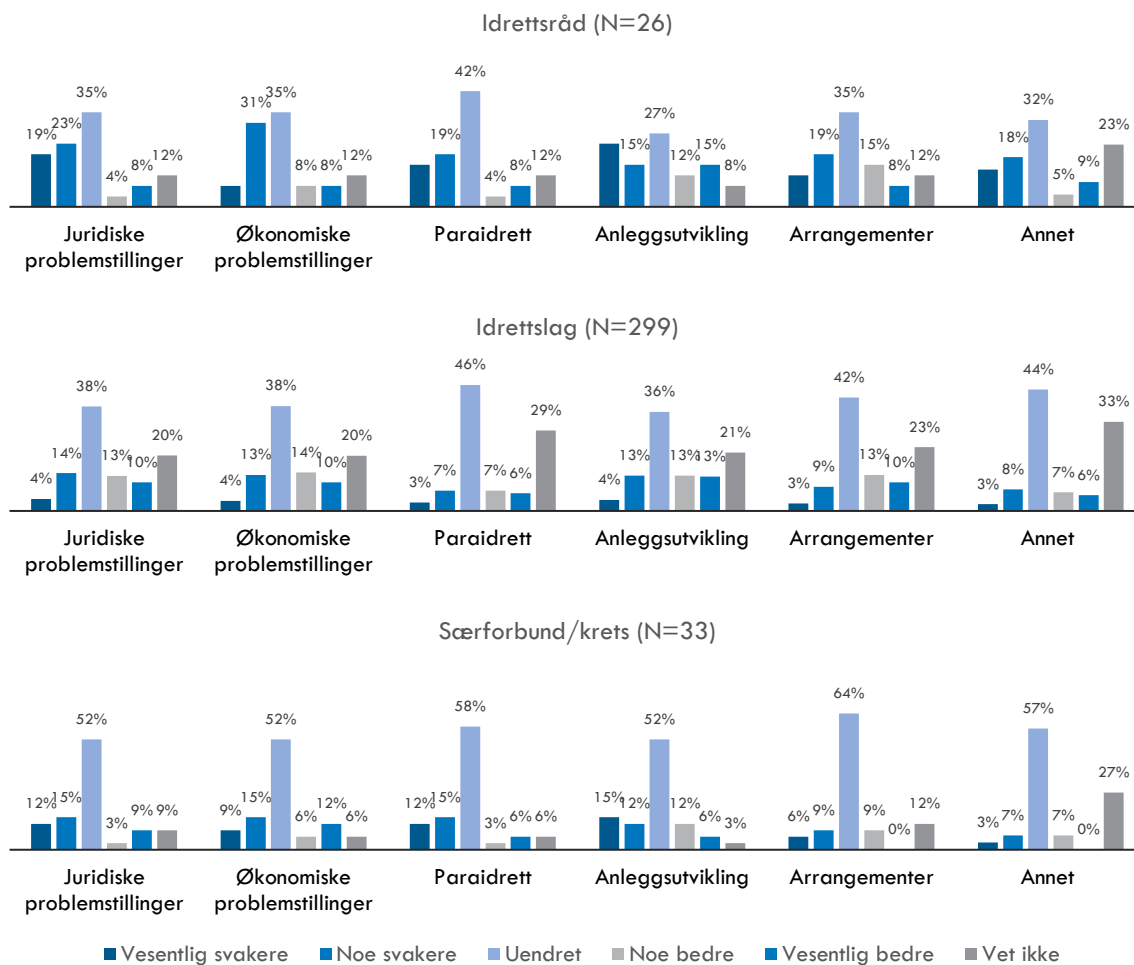
*Enkelte har svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

B.1.4 Organiseringens betydning for oppgaveløsningen

Responser på spørsmålet om organiseringens betydning viser at majoriteten av idrettsrådene og særforbund/krets tror oppgaveløsningen blir uendret eller svakere ved en deling av idrettskretsen. For de som mener organiseringen har betydning for oppgaveløsningen er det forskjeller mellom idrettsråd og særforbund/krets på den ene siden, og idrettslag på den andre siden. I idrettsrådene og i særforbund/krets er det en overvekt av de som mener en deling av idrettskretsen vil gi en svekket oppgaveløsning innenfor samtlige kriterier, mens for idrettslagene er det motsatt. Her er det flere respondenter som mener tjenestene vil bli bedre enn det er respondenter som mener tjenestene vil bli verre. For idrettslagene er det imidlertid flest som svarer *uendret*, og en betydelig andel som svarer *vet ikke*.

Figur B-7: Hvordan tror du en endring fra Viken idrettskrets til en organisering med egne idrettskretser for Østfold, Buskerud og Akershus vil påvirke hvor rask og god hjelp ditt idrettslag/idrettsråd/særforbund /særkrets får ved spørsmål som omhandler ...

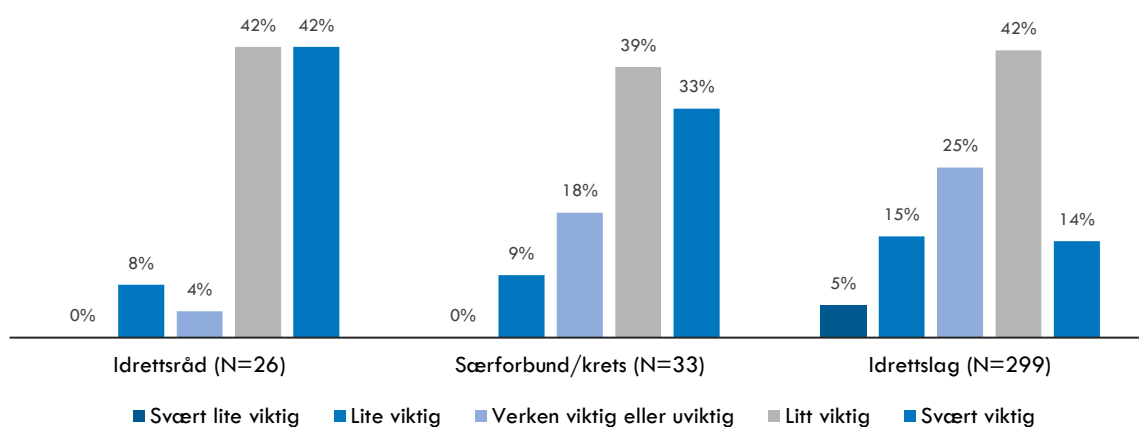
*Enkelte har svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

B.1.5 Mulighet til å påvirke beslutninger

Et flertall, særlig blant idrettsråd og idrettslag, mener det er viktig å kunne påvirke beslutninger i idrettskretsen.

Figur B-8: Hvor viktig er det for ditt idrettslag/idrettsråd/særforbund/særkrets å kunne påvirke beslutninger i idrettskretsen

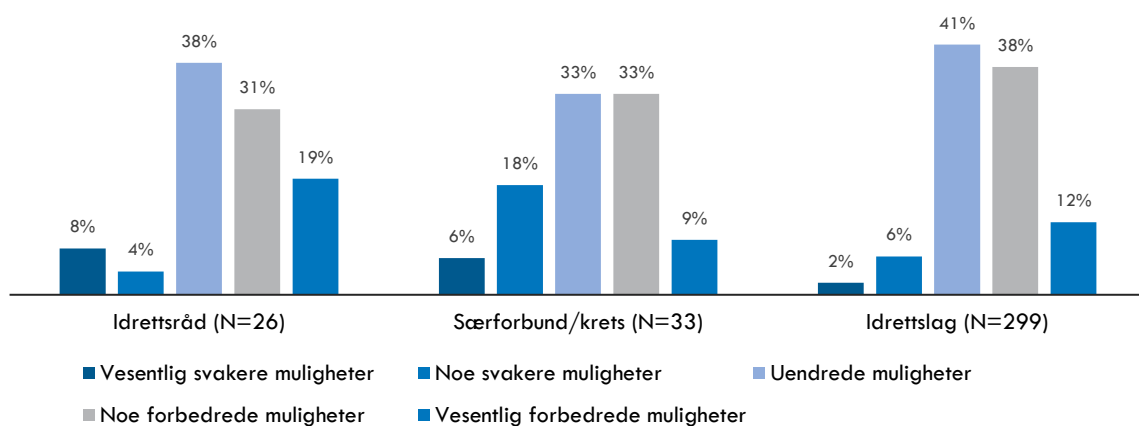

*Enkelte har svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

Omtrent halvparten av respondentene mener mulighetene for å kunne påvirke beslutninger i idrettskretsen vil bli bedre med egne idrettskretser for Østfold, Buskerud og Akershus.

Figur B-9: Hvordan tror du en endring fra Viken idrettskrets til en organisering med egne idrettskretser for Østfold, Buskerud og Akershus vil påvirke ditt idrettslags muligheter til å påvirke beslutninger i idrettskretsen (svarandel i prosent)?

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

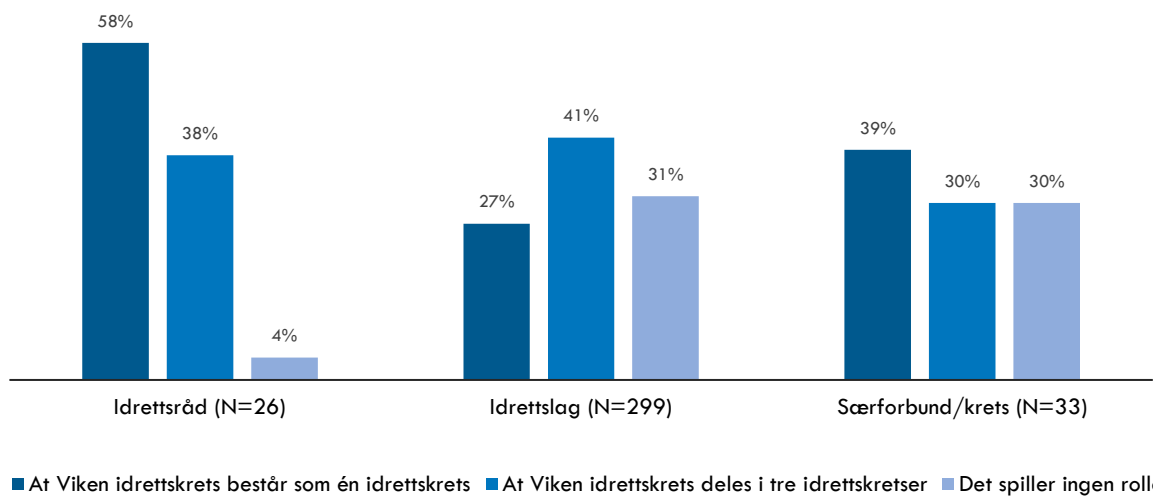
*Enkelte har svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

B.1.6 Samlet vurdering

For idrettsråd og særforbund/-krets er det flest som mener det er best om Viken idrettskrets består som én idrettskrets. For idrettslagene er det flest som svarer at de tror det beste er om Viken idrettskrets deles i tre. Det er likevel et flertall som mener Viken idrettskrets bør bestå, eller at organiseringen ikke spiller noen rolle.

Svarene viser videre at mens mange idrettslag og særforbund/-kretser ikke har bestemte meninger om organiseringens betydning, har de aller fleste idrettsrådene en bestemt oppfatning av hvilken organisering de mener er best for idretten i deres region.

Figur B-10: Alt i alt, hva tror du er best for idretten i din region?

*Enkelte har svart blankt. Kolonnene summeres derfor ikke alltid til 100 prosent

Kilde: Spørreundersøkelse til idrettsråd, idrettslag og særforbund, krets, Oslo Economics

oslo**economics**

www.osloeconomics.no

post@osloeconomics.no
Tel: +47 21 99 28 00
Fax: +47 96 63 00 90

Besøksadresse:
Klingenberggata 7A
0161 Oslo

Postadresse:
Postboks 1562 Vika
0118 Oslo